

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W KATOWICACH

**EFEKTYWNOŚĆ AKTYWNYCH
PROGRAMÓW RYNKU PRACY
W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM
W 2008 ROKU**

Czerwiec 2009 r.

Przedruk w całości lub w części
oraz wykorzystanie danych statystycznych
w druku dozwolone wyłącznie z podaniem źródła

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
Obserwatorium Rynku Pracy

ul. Kościuszki 30 KATOWICE

SPIS TREŚCI

Strona

1. Wstęp.....	4
2. Aktywne programy rynku pracy.....	6
2.1. Szkolenia.....	9
2.2. Staże.....	10
2.3. Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.....	11
2.4. Prace interwencyjne.....	12
2.5. Roboty publiczne.....	13
2.6. Prace społecznie użyteczne.....	13
2.7. Indywidualne poradnictwo zawodowe.....	14
2.8. Szkolenia w klubie pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy.....	15
2.9. Zajęcia aktywizacyjne.....	15
2.10. Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej.....	16
2.11. Refundacja kosztów zatrudnienia.....	16
3. Efektywność programów wśród wybranych kategorii bezrobotnych.....	17
3.1. Bezrobotne kobiety.....	18
3.2. Bezrobotni do 25 roku życia.....	19
3.3. Długotrwale bezrobotni.....	20
3.4. Kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia.....	21
3.5. Osoby powyżej 50 roku życia.....	22
3.6. Osoby bez kwalifikacji zawodowych.....	23
3.7. Osoby bez doświadczenia zawodowego.....	24
3.8. Osoby bez wykształcenia średniego.....	25
3.9. Osoby samotnie wychowujące, co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia.....	26
3.10. Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia.....	27
3.11. Bezrobotne osoby niepełnosprawne.....	28
3.12. Zamieszkali na wsi.....	29
3.13. Cudzoziemcy.....	30
4. Podsumowanie.....	31

1. WSTĘP

W opracowaniu wykorzystanie zostały dane statystyczne obrazujące wyniki działalności śląskich powiatowych urzędów pracy w zakresie aktywizacji bezrobotnych¹ w 2008r. Publiczne służby zatrudnienia w myśl Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy² są zobowiązane do realizacji działań mających na celu aktywizację osób bezrobotnych i poszukujących pracy. W 2008 r. do tych działań zaliczały się aktywne programy rynku pracy w zakresie³:

- szkoleń – tzn. pozaszkolnych zajęć mających na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia;
- staży – tzn. nabywania przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą. W 2008r. staże przeznaczone były dla młodych bezrobotnych do 25 roku życia oraz bezrobotnych absolwentów szkół wyższych, którzy nie ukończyli 27 roku życia. Okres odbywania stażu nie mógł przekraczać 12 miesięcy, bezrobotnemu w trakcie odbywania stażu przysługuje stypendium w wysokości 120% kwoty zasiłku dla bezrobotnych⁴.
- przygotowania zawodowego w miejscu pracy – tzn. praktycznej nauki zawodu dorosłych lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowanego bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej. Praktyczna nauka zawodu dorosłych umożliwiała przystąpienie do egzaminu kwalifikacyjnego na tytuł zawodowy lub egzaminu czeladniczego
- prac interwencyjnych – tzn. zatrudnienia bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, o których mowa w art. 49 Ustawy;
- robót publicznych – tzn. zatrudnienia bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac organizowanych przez gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką: ochrony środowiska, kultury, oświaty, kultury fizycznej i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych, organizacji pozarządowych, spółek wodnych i ich związków;
- prac społecznie użytecznych – tzn. prac wykonywanych przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku na skutek skierowania przez starostę, organizowanych przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej;
- poradnictwa zawodowego (poradnictwa indywidualnego) – tzn. udzielania pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia;
- szkoleń w zakresie aktywnego poszukiwania pracy – tzn. udzielania pomocy w zakresie umiejętności poszukiwania pracy tzn. przygotowania bezrobotnych i poszukujących pracy do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia;

¹ Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy, załącznik Nr 7 do sprawozdania MPiPS-01 "Aktywne programy rynku pracy, sprawozdanie MPiPS-02 "Dane o przychodach i wydatkach z Funduszu Pracy"

² Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.)

³ Aktywne programy rynku pracy scharakteryzowano wg stanu prawnego obowiązującego na 31.12.2008r.

⁴ Od 1 lutego 2009r. zapisy Ustawy odnośnie zasad uczestnictwa w stażach uległy zmianie. Obecnie na 6. staże mogą być kierowani bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy, o których mowa w Art 49 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Nowelizacja weszła w życie 1 lutego 2009r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 6, poz. 33),

- zajęć aktywizacyjnych.- tzn. zajęć dla bezrobotnych i poszukujących pracy, które mają na celu przygotowanie ich do samodzielnego poszukiwania i podjęcia zatrudnienia oraz innej pracy zarobkowej;
- działalności gospodarczej – tzn. przyznania bezrobotnemu jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej (..) w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż sześciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia (..);
- refundacji kosztów zatrudnienia (wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy) – tzn. zwrotu kosztów wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy dla skierowanego bezrobotnego w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak od 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Wszystkie wymienione działania są realizowane zgodnie z zasadami dostępności, dobrowolności, równości bez względu na płeć, wiek, rasę, niepełnosprawność, pochodzenie etniczne, narodowość, orientację seksualną, przekonania polityczne i wyznania religijne lub przynależność związkową, swobody wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia, bezpłatności a także poufności i ochrony danych.

W opracowaniu omówiono efektywność aktywnych programów rynku pracy pod względem liczby uczestników i kwot wydatkowanych na poszczególne programy w województwie śląskim, wykorzystując dane zbierane przez powiatowe urzędy pracy w ramach obowiązkowej sprawozdawczości (sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 wraz z Załącznikiem nr 6 „Aktywne programy rynku pracy” oraz MPiPS-02 „Sprawozdanie o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy”.

Efektywność aktywnych programów rynku pracy opisują następujące wskaźniki:

- efektywność zatrudnieniowa (stopa ponownego zatrudnienia) - stosunek liczby osób, które w 2008 roku w trakcie uczestnictwa w programie lub w okresie do 3 miesięcy po ukończeniu udziału w określonym aktywnym programie rynku pracy podjęły pracę, do liczby osób, które w 2008 roku zakończyły udział w danym programie⁵. Wskaźnik ten informuje nas, jaki procent osób kończących program znalazł zatrudnienie w ściśle określonym czasie od jego zakończenia;
- przeciętny (średni) koszt programu na jedną osobę w złotych – stosunek poniesionych wydatków na realizację programu w 2008 roku do liczby osób, które w 2008 roku rozpoczęły udział w programie;
- przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu programu w złotych (koszt ponownego zatrudnienia) – stosunek poniesionych wydatków na realizację programu w 2008 roku do liczby osób, które w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału lub w trakcie uczestnictwa w 2008 roku w określonym aktywnym programie rynku pracy podjęły pracę. Innymi słowy koszt ponownego zatrudnienia jest wyliczany jako iloraz sumy wszystkich kosztów poniesionych na realizację programu przez liczbę osób kończących program, które znalazły zatrudnienie w ściśle określonym czasie po jego zakończeniu. Wskaźnik ten może być wykorzystywany przy planowaniu zadań i porównywaniu **poszczególnych programów**.

⁵ Przyjmuje się, że osoba podjęła zatrudnienie, jeżeli w okresie do 3 miesięcy od czasu zakończenia udziału w programie nie wróciła do rejestrów PUP lub też po powrocie z programu została wyłączona z ewidencji z powodu podjęcia pracy (subsydiowanej lub niesubsydiowanej), albo też rozpoczęła staż, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy lub prace społecznie użyteczne.

2. AKTYWNE PROGRAMY RYNKU PRACY

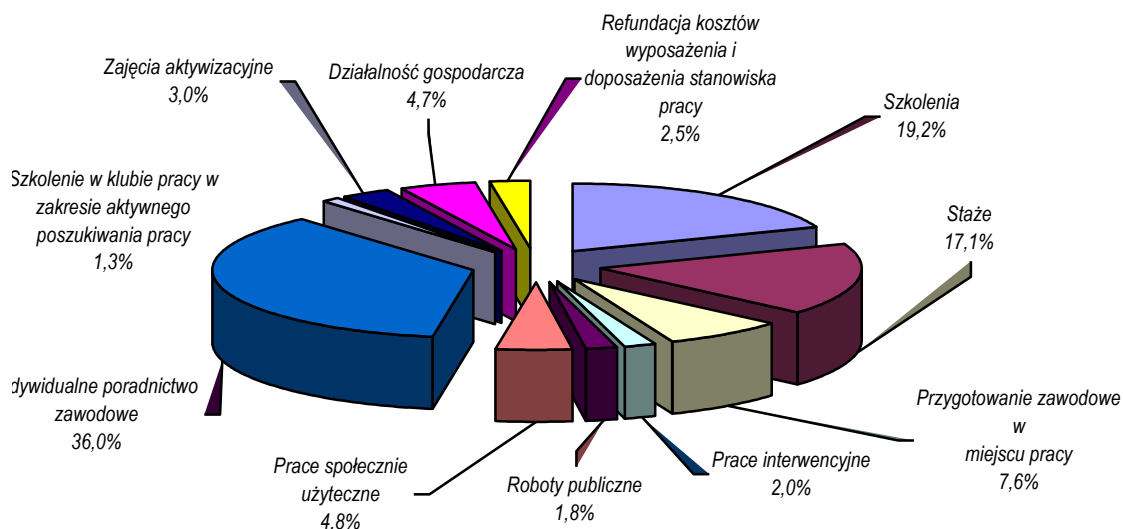
W 2008 roku w powiatowych urzędach pracy województwa śląskiego odnotowano 103,8 tys. rozpoczęć aktywnych programów rynku pracy. Najczęściej korzystano z indywidualnego poradnictwa zawodowego (36,0% wszystkich rozpoczęć programów), szkoleń (19,2%) i staży (17,1%). Wśród rozpoczynających udział w aktywnych programach rynku pracy przeważały kobiety ok. 63 %).

Bezrobotni rozpoczynający aktywne programy rynku pracy w 2008r.

Programy		Liczba osób bezrobotnych, które rozpoczęły udział w programie	
		ogółem	w tym kobiety
1	Szkolenia	19 940	10 174
2	Stáže	17 717	13 994
3	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	7 872	6 186
4	Prace interwencyjne	2 098	1 339
5	Roboty publiczne	1 910	881
6	Prace społecznie użyteczne	4 970	2 641
7	Indywidualne poradnictwo zawodowe	37 380	23 183
8	Szkolenie w klubie pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy	1 336	1 216
9	Zajęcia aktywizacyjne	3 111	2 037
10	Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej	4 851	2 134 ⁶
11	Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	2 575	1 313 ⁷
Razem		103 760	65 098

Źródło: Załącznik Nr 6 do sprawozdania MPiPS-01; za wyjątkiem danych z wiersza 10 w ostatniej kolumnie tj. „dotacje na podjęcie działalności gospodarczej (ogółem)” oraz „refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy (ogółem)” które pochodzą ze sprawozdania MPiPS-02 ,

Popularność programów rynku pracy, na podstawie liczby rozpoczęć poszczególnych programów (N= 103 760), obrazuje poniższy wykres:

⁶ Dane szacunowe, obliczenia własne WUP

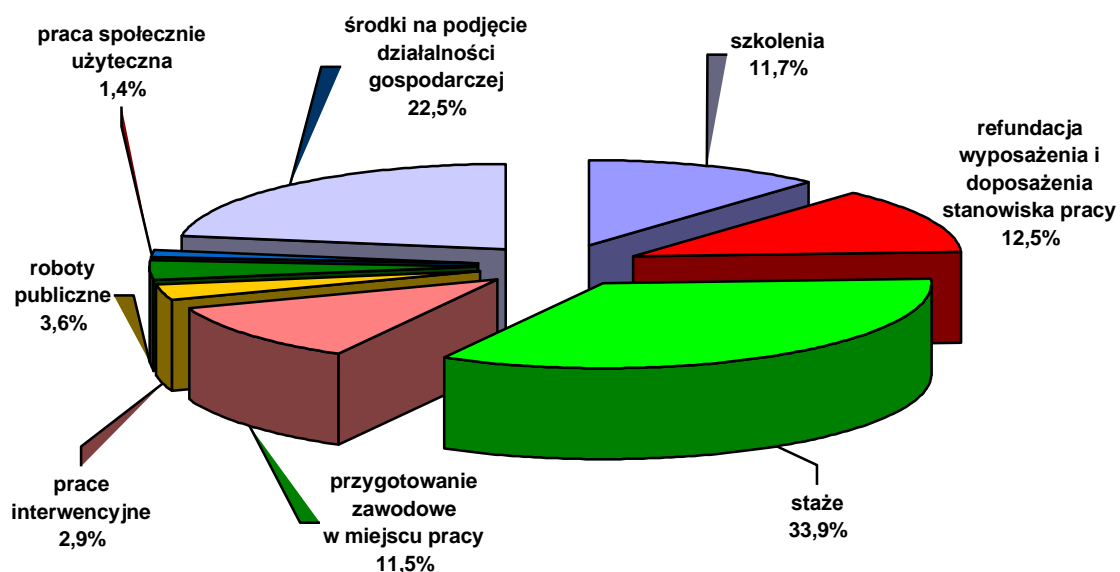
⁷ szacunek WUP

W 2008r łączne wydatki na wymienione poniżej aktywne programy rynku pracy poniesione przez powiatowe urzędy pracy w województwie śląskim wyniosły 288 413,00 tys. zł.

Programy	Wydatki poniesione na realizację programów w tys. zł
Koszty szkoleń ogółem	33 864,40
Wydatki na stypendia za okres stażu wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne	97 749,30
Wydatki na stypendia za okres przygotowania zawodowego w miejscu pracy wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne	33 081,60
Kwoty wydatków dotyczących bezrobotnych skierowanych do prac interwencyjnych	8 364,50
Kwoty wydatków dotyczących bezrobotnych skierowanych do robót publicznych	10 424,40
Kwoty refundowanych świadczeń z tytułu wykonywania przez bezrobotnych prac społecznie użytecznych	3 989,80
Kwoty środków na podjęcie działalności gospodarczej	65 019,20
Kwoty dokonanej refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	35 919,80
Razem	288 413,00

Źródło: „Sprawozdanie o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy” MPiPS-02

Na podstawie obligatoryjnej sprawozdawczości statystycznej⁸ nie ma możliwości wyspecyfikowania kosztów ponoszonych na indywidualne poradnictwo zawodowe, szkolenia w klubie pracy z zakresu aktywnego poszukiwania pracy oraz zajęcia aktywizacyjne. Są to programy, które urzędy pracy finansują w ramach bieżącej działalności. Strukturę pozostałych wydatków na aktywne programy rynku pracy w 2008r. przedstawia poniższy wykres:

⁸ „Sprawozdanie o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy” MPiPS-02

W 2008r. najwyższe kwoty wydatkowano na stypendia wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne za okres stażu (33,9%) oraz na dotacje udzielane bezrobotnym na podjęcie działalności gospodarczej (22,5%).

Najwyższy wskaźnik efektywności zatrudnieniowej cechował prace interwencyjne – 86,4%, ale równie skuteczne były roboty publiczne (67,6%) i staże (65,2%). Najniższe wskaźniki efektywności zatrudnieniowej uzyskały programy w ramach prac społecznie użytecznych (31,4%) i zajęć aktywizacyjnych (12,5)%.

Najniższy przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia przez bezrobotnego po zakończeniu programu dotyczył prac społecznie użytecznych – 2,6 tys. zł, a najwyższy przygotowania zawodowego w miejscu pracy – 9,8 tys. zł. (z rankingu wyłączono dwa programy tj.: dotacje na podjęcie działalności gospodarczej oraz refundacje kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy, które de facto charakteryzują się stuprocentową efektywnością. Co do zasady każdy beneficjent podejmuje zatrudnienie).

Prace społecznie użyteczne charakteryzowały się również najniższym przeciętnym kosztem programu na jedną osobę – 0,8 tys. zł, a najwyższym refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – 13,9 tys. zł oraz dotacje na podjęcie działalności gospodarczej – 13,4 tys. zł.

Porównując nakłady finansowe ponoszone przez urzędy pracy – przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu programu i jego efektywność zatrudnieniową stwierdzono, że prace interwencyjne, które wyróżniały się wysokim wskaźnikiem zatrudnienia charakteryzował również wysoki przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu programu. Jak z tego wynika, jest to program niezwykle efektywny, ale dosyć kosztowny. Z kolei prace społecznie użyteczne, z najniższym przeciętnym kosztem uzyskania zatrudnienia, po zakończeniu programu charakteryzowały się niezbyt wysoką efektywnością (31,4%). Oznacza to, że program nie jest kosztowny, ale jest równocześnie mało efektywny.

W 2008 roku w większości programów rynku pracy wśród uczestników obserwowano dominację kobiet. Wyjątkiem były roboty publiczne, które częściej rozpoczynali mężczyźni. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej wybranych programów wśród mężczyzn i kobiet kształtował się następująco:

Programy	Efektywność zatrudnieniowa programu w %		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Szkolenia	36,3	41,5	31,2
Staże	65,2	66,2	64,9
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	58,4	55,1	59,4
Prace interwencyjne	86,4	87,7	85,5
Roboty publiczne	67,6	66,5	70,2
Prace społecznie użyteczne	31,4	29,6	32,9
Szkolenie w klubie pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy	47,9	52,3	47,5
Zajęcia aktywizacyjne	12,5	13,0 ⁹	12,3

⁹ Pola zaciemnione wskazują wyższą efektywność zatrudnieniową ze względu na płeć

Porównując wskaźnik efektywności zatrudnieniowej i płeć bezrobotnych stwierdzono, że największa różnica w skuteczności programu wystąpiła w przypadku szkoleń – 10,3 punktu procentowego na korzyść mężczyzn. Najmniejsze różnice wysokości wskaźnika efektywności wystąpiły w przypadku zajęć aktywizacyjnych – 0,2 punktu procentowego.

2.1 Szkolenia

Szkolenia to jedna z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, której głównym zadaniem jest umożliwienie osobom zarejestrowanym w urzędach pracy nabycia lub podniesienia kwalifikacji zawodowych i tym samym umożliwienie skutecznego poszukiwania pracy, czyli wejścia na rynek pracy osób bezrobotnych.

Zgodnie Ustawą z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁰ w 2008r. urzędy pracy mogły wspierać podnoszenie kwalifikacji poprzez inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń bezrobotnych i innych uprawnionych osób oraz *przynawanie i wypłacanie dodatków szkoleniowych lub stypendiów. Szkolenia mogły trwać do 12 miesięcy, a w przypadku osób bez kwalifikacji zawodowych, nawet 24 miesiące. Osoba bezrobotna była kierowana na szkolenie grupowe organizowane przez urząd pracy lub szkolenie przez siebie wskazane (indywidualne).*

W województwie śląskim w 2008r. szkolenia rozpoczęło 19 940 osób bezrobotnych co stanowiło 6,5% całego „odpływu”¹¹ z bezrobocia. Najwięcej osób podejmujących szkolenie pochodziło z powiatowych urzędów pracy w:

- Zabrze ; 1 654 osoby tj. 8,3% ogółu wyłączonych z tytułu rozpoczęcia szkoleń w województwie śląskim,
- Sosnowcu ; 1 558 osób tj.7,8%,
- Gliwicach ; 1 486 osób tj.7,5%.

Z kolei najmniej osób podjęło szkolenia w Powiatowych Urzędach Pracy w: Żywcu (85 osób tj. 0,4%), Pszczynie (96 osób tj. 0,5%) oraz Raciborzu (165 osób tj. 0,8%).

Wskaźnik udziału bezrobotnych w szkoleniach jest nadal znacząco niższy od wytycznych Komisji Europejskiej z 1997r., która zaleciła szkolenie 25% bezrobotnych

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych podejmujących szkolenia były kobiety – 10 174 osoby tj.51,0%, osoby bez wykształcenia średniego – 9 159 osób tj. 45,9% oraz długotrwale bezrobotni – 7 666 osób tj. 38,4%. Najrzadziej z tego programu korzystali: cudzoziemcy (19 osób tj. 0,1%), osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (259 osób tj. 1,3%) oraz niepełnosprawni (596 osób tj. 3,0%).

Szkolenia w całym województwie ukończyły 19 134 osoby bezrobotne, w tym 9 714 kobiet tj. 50,1%. Pracę po zakończeniu szkolenia lub jeszcze w trakcie jego trwania podjęło 6 945 osób, w tym 3 031 kobiet tj. 43,6%. Najwyższą efektywność zatrudnieniową wykazały PUP w Żywcu: 92,6% (95 osób skończyło szkolenie, a 88 podjęło pracę), PUP w Pszczynie: 52,6% oraz PUP w Cieszynie: 51,6%. Średnio dla województwa omawiany wskaźnik wynosił

¹⁰ Dziennik Ustaw Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami

¹¹ Odpływ z bezrobocia jest to liczba osób, które w danym okresie sprawozdawczym (np. miesiącu) zostały z różnych powodów wyłączone z ewidencji bezrobotnych. Odpływ może być związany z podjęciem pracy: stałej lub w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz przejściem do bierności zawodowej. Może też być spowodowany niepotwierdzeniem gotowości do pracy, dobrowolną rezygnacją ze statusu bezrobotnego, podjęciem nauki, ukończeniem wieku produkcyjnego, nabyciem praw emerytalnych i innymi przyczynami. Procesy napływu i odpływu wpływają na wielkość poziomu bezrobocia.

36,3%, był więc zdecydowanie niższy od notowanego w wymienionych powiatowych urzędach pracy.

Z kolei w Powiatowych Urzędach Pracy w: w Tarnowskich Górach (18,5%), Kłobucku (22,1%) i Sosnowcu (24,8%) efektywność zatrudnieniowa programu plasowała się znacznie poniżej przeciętnej w regionie.

Jeżeli chodzi o poszczególne kategorie bezrobotnych, to najwyższy wskaźnik odnotowano wśród osób do 25 roku życia (40,3%), najniższy wśród kobiet, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia (21,7%).

W 2008r. w województwie śląskim przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu szkolenia wyniósł 4,9 tys. zł.

Przeciętny koszt szkoleń na jedną osobę wyniósł 1,7 tys. zł.

Największą popularnością cieszyły się następujące obszary szkoleń:¹²:

- usługi transportowe, w tym kursy prawa jazdy – 3 526 osób tj. 18,4%, w tym 261 kobiet tj. 7,4%
- informatyka i wykorzystanie komputerów – 1 575 osób tj. 8,2%, w tym 1 209 kobiet tj. 76,8%
- sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami – 1 571 osób tj. 8,2%, w tym 1 4219 kobiet tj. 91,0%
- pozostałe usługi – 1 405 osób tj. 7,3%, w tym 599 kobiet tj. 42,6%
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna – 838 osób tj. 4,4%, w tym 763 kobiety tj. 91,1%
- zarządzanie i administrowania – 761 osób tj. 4,0%, w tym 442 kobiety tj. 58,1%
- architektura i budownictwo – 680 osób tj. 3,6%, w tym 36 kobiet tj. 5,3%
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne – 680 osób tj. 3,6%, w tym 666 kobiet tj. 97,9%

Wśród szkoleń cieszących się największym powodzeniem, szkolenia z zakresu usług transportowych (w tym kursy prawa jazdy) oraz architektury i budownictwa były tymi, którymi kobiety właściwie nie były zainteresowane. Pozostałe to szkolenia zdecydowanie sfeminizowane.

2.2 Staże

W 2008r. staże rozpoczęło 17 717 osób bezrobotnych tj. 5,8% ogółu wyrejestrowanych bezrobotnych w ciągu roku. Najwięcej osób skierowanych na staż pochodziło z Powiatowych Urzędów Pracy w:

- Częstochowie – 1 635 osób tj. 9,2% ogółu wyłączonych z tytułu podjęcia stażu w województwie śląskim;
- Rybniku – 1 007 osób tj. 5,7%
- Katowicach – 876 osób tj. 4,9%.

Z kolei najmniej osób podjęło staże w powiatowych urzędach pracy: w Lublińcu (207 osób tj. 1,2%), w Żorach (253 osoby tj. 1,4%) oraz w Raciborzu (279 osób tj. 1,6%).

¹² osoby, które ukończyły szkolenia w 2008r., źródło zał. Nr 4 do MPiPS -01

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych podejmujących staże były osoby do 25 roku życia (16 368 osób tj. 92,4%). Zdecydowaną większość objętych programem staży stanowiły osoby bez doświadczenia zawodowego (14 388 osób tj. 81,2% ogółu rozpoczynających staż). Wśród wyłączonych z tytułu podjęcia stażu obserwowano nadreprezentację kobiet (3 994 osoby tj. 79,0%). Najrzadziej z tej formy aktywizacji korzystali cudzoziemcy (6 osób tj. 0,03%), osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (10 osób tj. 0,1%) oraz niepełnosprawni (144 osoby tj. 0,8%).

W 2008 roku staże w całym województwie zostały ukończone przez 16 104 osoby, w tym 12 697 kobiet tj. 78,8%. Pracę po zakończeniu programu lub jeszcze w trakcie jego trwania podjęło 10 495 osób, w tym 8 241 kobiet tj. 78,5%. Najwyższą efektywność zatrudnieniową wykazały PUP w Jastrzębiu Zdroju, PUP w Sosnowcu i PUP w Tychach - po 100,0%. Wskaźnik ten dla województwa wynosił 65,2%, a więc zdecydowanie mniej niż w wymienionych powiatowych urzędach pracy. Z kolei w Powiatowych Urzędach Pracy w: Mysłowicach (35,1%), Myszkowie (38,0%) i Tarnowskich Górach (43,4%) efektywność zatrudnieniowa programu plasowała się znacznie poniżej przeciętnej. Najwyższy wskaźnik efektywności zatrudnieniowej odnotowano wśród osób bez wykształcenia średniego (70,2%), najniższy wśród osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (40,0%).

W województwie śląskim przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu stażu wyniósł 9,3 tys. zł.

Przeciętny koszt stażu na jedną osobę wyniósł 5,5 tys. zł.

2.3. Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy

W województwie śląskim w 2008r. 7 872 osoby bezrobotne rozpoczęły przygotowanie zawodowe w miejscu pracy tj. 2,6% całego rocznego „odpływu”. Najwięcej osób podejmujących ten rodzaj aktywnego programu rynku pracy pochodziło z Powiatowych Urzędów Pracy w:

- Zawierciu – 941 osób tj. 12,0%
- Siemianowicach Śląskich – 590 osób tj. 7,5%
- Częstochowie – 565 osób tj. 7,2%

Z kolei najmniej osób podjęło pracę w ramach przygotowania zawodowego w miejscu pracy w powiatowych urzędach pracy: w Żywcu (11 osób tj. 0,1%), w Bielsku – Białej (12 osób tj. 0,2%) oraz w Gliwicach (32 osoby tj. 0,4%).

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych podejmujących pracę w ramach przygotowania zawodowego w miejscu pracy były kobiety – 6 186 osób tj. 78,6%, długotrwale bezrobotni – 4 881 osób tj. 62,0% oraz osoby bez wykształcenia średniego – 3 637 osób tj. 46,2%. Najrzadziej korzystali z tej formy aktywizacji cudzoziemcy – 5 osób tj. 0,1%, osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 65 osób tj. 0,8% oraz niepełnosprawni – 241 osób tj. 3,1%.

W 2008 roku przygotowanie zawodowe w miejscu pracy w całym województwie zostały ukończone przez 5 749 osób, w tym 4 465 kobiet tj. 77,7%. Pracę po zakończeniu programu lub jeszcze w trakcie jego trwania podjęło 3 360 osób, w tym 2 653 kobiety tj. 79,0%. Najwyższą efektywność zatrudnieniową wykazały PUP w Chorzowie, w PUP w Jastrzębiu Zdroju i PUP w Tychach – 100,0%. Wskaźnik ten dla województwa wynosił 58,4%, a więc zdecydowanie mniej niż w wymienionych powiatowych urzędach

pracy. Z kolei w PUP w Żywcu – 28,6%, w PUP w Lublińcu – 34,4% i w PUP w Sosnowcu – 34,5% efektywność zatrudnieniowa plasowała się znacznie poniżej średniej dla całego województwa.

Najwyższy wskaźnik odnotowano wśród osób zamieszkałych na wsi – 64,6%, najniższy wśród cudzoziemców (0,0%), osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia (52,2%) i osób powyżej 50 roku życia – 53,8%.

W województwie śląskim przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu przygotowania zawodowego w miejscu pracy wyniósł 9,8 tys. zł.

Przeciętny koszt przygotowania zawodowego w miejscu pracy na jedną osobę wynosił w województwie 4,2 tys. zł.

2.4 Prace interwencyjne

W 2008r. w całym województwie 2 098 osób bezrobotnych rozpoczęło prace interwencyjne tj. 0,7% ogółu wyrejestrowanych w ciągu roku. Najwięcej osób podejmujących ten rodzaj aktywnego programu rynku pracy pochodziło z powiatowych urzędów pracy:

- w Częstochowie – 244 osoby tj. 11,6%
- w Myszkowie – 170 osób tj. 8,1%
- w Zawierciu – 168 osób tj. 8,0%

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych podejmujących prace interwencyjne były kobiety – 1 339 osób tj. 63,8%, długotrwale bezrobotni – 855 osób tj. 40,8% oraz osoby bez wykształcenia średniego – 825 osób tj. 39,3%. Najrzadziej korzystali z tej formy aktywizacji cudzoziemcy – 1 osoba tj. 0,05%, osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 7 osób tj. 0,3% oraz niepełnosprawni – 50 osób tj. 2,4%.

W 2008 roku prace interwencyjne w całym województwie zostały ukończone przez 1 996 osób, w tym 1 223 kobiety tj. 61,3%. Pracę po zakończeniu programu lub jeszcze w trakcie jego trwania podjęły 1 724 osoby, w tym 1 046 kobiet tj. 60,7%. Najwyższą efektywność zatrudnieniową wykazały powiatowe urzędy pracy w Bytomiu, w Mysłowicach, w Piekarach Śląskich w Raciborzu, w Rudzie Śląskiej, w Rybniku, w Świętochłowicach, w Zabrze i w Żorach – 100,0%. Wskaźnik ten dla województwa wynosił 86,4%, a więc niewiele mniej niż w wymienionych powiatowych urzędach pracy.

Najwyższy wskaźnik odnotowano wśród osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 100,0%, najniższy wśród cudzoziemców (0,0%) i długotrwale bezrobotnych – 76,8%.

W województwie śląskim przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu prac interwencyjnych wyniósł 4,9 tys. zł.

Przeciętny koszt prac interwencyjnych na jedną osobę wynosił 4,0 tys. zł.

2.5. Roboty publiczne

W 2008r. w całym województwie 1 910 osób bezrobotnych rozpoczęło roboty publiczne tj. 0,6% ogólnej liczby wyrejestrowanych bezrobotnych w ciągu roku. Najwięcej osób podejmujących ten rodzaj aktywnego programu rynku pracy pochodziło z powiatowych urzędów pracy:

- w Częstochowie – 601 osób tj. 31,5%
- w Bytomiu – 251 osób tj. 13,1%
- w Bielsku - Białej – 179 osób tj. 9,4%

Z kolei w powiatowych urzędach pracy w Jastrzębiu, w Mikołowie, w Raciborzu, w Rudzie Śląskiej, w Świętochłowicach, w Wodzisławiu Śląskim i w Żywcu bezrobotni nie podejmowali robót publicznych.

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych podejmujących roboty publiczne były osoby bez średniego wykształcenia – 1 250 osób tj. 65,4%, długotrwale bezrobotni – 1 226 osób tj. 64,2% oraz kobiety – 881 osób tj. 46,1%. Najrzadziej korzystali z tej formy aktywizacji cudzoziemcy – 1 osoba tj. 0,05%, osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 12 osób tj. 0,6% oraz niepełnosprawni – 96 osób tj. 5,0%.

W 2008 roku roboty publiczne całym województwie zostały ukończone przez 1 658 osób, w tym 735 kobiet tj. 44,3%. Pracę po zakończeniu programu lub jeszcze w trakcie jego trwania podjęło 1 121 osób, w tym 516 kobiet tj. 46,0%. Najwyższą efektywność zatrudnieniową wykazały PUP w Mysłowicach, PUP w Pszczynie, PUP w Tarnowskich Górach oraz PUP w Żorach – 100,0%. Wskaźnik ten dla województwa wynosił 67,6%, a więc znacznie mniej niż w wymienionych powiatowych urzędach pracy. W niektórych Powiatowych Urzędach Pracy tj. w Będzinie, Chorzowie, Dąbrowie Górniczej, Siemianowicach Śląskich, Sosnowcu i w Zabrze efektywność zatrudnieniowa była zerowa (po zakończeniu robót publicznych, w okresie do 3 miesięcy, żaden uczestnik tego programu nie podjął zatrudnienia)

Najwyższy wskaźnik odnotowano wśród cudzoziemców – 100,0%, osób do 25 roku życia – 80,7% oraz wśród osób bez doświadczenia zawodowego -73,7%, najniższy wśród długotrwale bezrobotnych – 56,0% oraz wśród niepełnosprawnych – 59,0% i osób bez kwalifikacji zawodowych – 59,1%.

W województwie śląskim przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu robót publicznych wyniósł 9,3 tys. zł.

Przeciętny koszt robót publicznych na jedną osobę wyniósł w województwie 5,5 tys. zł.

2.6. Prace społecznie użyteczne

W 2008r. w całym województwie 4 970 osób bezrobotnych przystąpiło do prac społecznie użytecznych.

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych podejmujących prace społecznie użyteczne były osoby bez średniego wykształcenia – 4 291 osób tj. 86,3%, długotrwale bezrobotni – 4 061 osób tj. 81,7% oraz kobiety – 2 641 osób tj. 53,1%. Najrzadziej korzystali z tej formy aktywizacji cudzoziemcy – 1 osoba tj. 0,02%, osoby, które po odbyciu kary pozbawienia

wolności nie podjęły zatrudnienia – 153 osoby tj. 3,1% oraz osoby do 25 roku życia – 204 osoby tj. 4,1%.

W 2008 roku prace społecznie użyteczne całym województwie zostały ukończone przez 4 865 osób, w tym 2 615 kobiet tj. 53,8%. Pracę po zakończeniu programu lub jeszcze w trakcie jego trwania podjęło 1 526 osób, w tym 860 kobiet tj. 56,4%.

Najwyższy wskaźnik odnotowano wśród osób zamieszkałych na wsi – 33,9%, kobiet – 32,9% oraz wśród długotrwale bezrobotnych – 32,3%, najniższy wśród cudzoziemców – 0,0%, osób bez doświadczenia zawodowego – 25,5 oraz wśród osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 26,1%.

W województwie śląskim przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu prac społecznie użytecznych wyniósł 2,6 tys. zł.

Przeciętny koszt prac społecznie użytecznych na jedną osobę wynosił w województwie 0,8 tys. zł.

2.7. Indywidualne poradnictwo zawodowe

W 2008 roku z usług indywidualnego poradnictwa zawodowego w śląskich urzędach pracy skorzystało 37 380 osób bezrobotnych. Najwięcej osób pochodziło z powiatowych urzędów pracy:

- w Katowicach – 5 181 osób tj. 13,9%
- w Częstochowie – 3 480 osób tj. 9,3%
- w Dąbrowie Górniczej – 2 953 osoby tj. 7,9%

Z kolei najmniej osób wzięło udział w tej formie aktywnego programu rynku pracy w powiatowych urzędach pracy w Będzinie – 29 osób tj. 0,1%, w Mikołowie – 160 osób tj. 0,4% oraz w Mysłowicach – 219 osób tj. 0,6%

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych korzystających z indywidualnego poradnictwa zawodowego były kobiety – 23 183 osoby tj. 62,0%, osoby bez średniego wykształcenia – 17 583 osoby tj. 47,0% oraz długotrwale bezrobotni – 15 594 osoby tj. 41,7%. Najrzadziej korzystali z tej formy aktywizacji cudzoziemcy – 28 osób tj. 0,1%, osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 546 osób tj. 1,5% oraz niepełnosprawni – 2 185 osób tj. 5,8%.

W 2008 roku najwyższy odsetek osób, które podjęły pracę w trakcie lub po zakończeniu programu obejmował następujące kategorie bezrobotnych:

- osoby do 25 roku życia – 41,7%
- osoby bez doświadczenia zawodowego – 34,2%
- kobiety – 29,5%

Z kolei najniższy odsetek podjęć pracy miał miejsce wśród:

- osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 14,7%
- osób powyżej 50 roku życia – 15,2%
- kobiet, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia – 16,5%.

W województwie śląskim w ciągu 2008 roku 11 236 osób, czyli co trzeci bezrobotny korzystający z usług poradnictwa zawodowego (30,1%) podjął zatrudnienie. Najwięcej takich osób pochodziło z Powiatowych Urzędów Pracy w: Katowicach – 2 072 osoby, Częstochowie – 1 625 osób i Dąbrowie Górniczej – 870 osób.

2.8. Szkolenia w klubie pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy

W 2008 roku w województwie śląskim 1 336 osób bezrobotnych rozpoczęło szkolenia w zakresie aktywnego poszukiwania pracy. Najwięcej osób pochodziło z powiatowych urzędów pracy:

- w Chorzowie – 135 osób tj. 10,1%
- w Wodzisławiu Śląskim – 126 osób tj. 9,4%
- w Zabrze – 105 osób tj. 7,9%

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych korzystających ze szkoleń w zakresie aktywnego poszukiwania pracy były kobiety – 1 216 osób tj. 91,0%, długotrwale bezrobotni – 848 osób tj. 63,5% oraz osoby bez średniego wykształcenia – 677 osób tj. 50,7%. Najrzadziej korzystali z tej formy aktywizacji cudzoziemcy – 2 osoby tj. 0,1%, osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 2 osoby tj. 0,1% oraz niepełnosprawni – 83 osoby tj. 6,2%.

W 2008 roku szkolenia w zakresie aktywnego poszukiwania pracy w całym województwie zostały ukończone przez 1 249 osób, w tym 1 142 kobiety tj. 91,4%. Pracę po zakończeniu programu lub jeszcze w trakcie jego trwania podjęło 598 osób, w tym 542 kobiety tj. 90,6%. Najwyższą efektywność zatrudnieniową wykazały Powiatowe Urzędy Pracy w: Bytomiu, Cieszynie, w Gliwicach, Jastrzębiu Zdroju, Katowicach, Kłobucku i Zawierciu – 100,0%. Wskaźnik ten dla województwa wynosił 47,9%, a więc zdecydowanie mniej niż w wymienionych powiatowych urzędach pracy.

Najwyższy wskaźnik efektywności zatrudnieniowej odnotowano wśród osób zamieszkałych na wsi – 68,4%; wśród osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 50,0% oraz wśród osób bez doświadczenia zawodowego – 49,8%, najniższy wśród cudzoziemców – 0,0%, osób powyżej 50 roku życia – 41,9% oraz wśród osób do 25 roku życia – 44,9%.

2.9. Zajęcia aktywizacyjne

W 2008 roku w województwie śląskim 3 111 osób bezrobotnych rozpoczęło zajęcia aktywizacyjne. Najwięcej osób pochodziło z powiatowych urzędów pracy:

- w Częstochowie – 977 osób tj. 31,4%
- w Bielsku - Białej – 484 osoby tj. 15,6%
- w Będzinie – 271 osób tj. 8,7%

Z kolei w powiatowych urzędach pracy w Kłobucku, w Pszczynie, w Raciborzu, w Zabrze i w Żywcu nikt nie rozpoczął tej formy aktywnego programu rynku pracy.

Najliczniejszą kategorią bezrobotnych korzystających z zajęć aktywizacyjnych były kobiety – 2 037 osób tj. 65,5%, osoby bez średniego wykształcenia – 1 473 osoby tj. 47,3% oraz długotrwale bezrobotni – 1 342 osoby tj. 43,1%. Najrzadziej korzystali z tej formy aktywizacji cudzoziemcy – 2 osoby tj. 0,1%, osoby, które po odbyciu kary pozbawienia

wolności nie podjęły zatrudnienia – 8 osoby tj. 0,3% oraz samotnie wychowujący, co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia – 152 osoby tj. 4,9%.

W 2008 roku zajęcia aktywizacyjne w całym województwie zostały ukończone przez 4 537 osób, w tym 3 110 kobiet tj. 68,5%. Pracę po zakończeniu programu lub jeszcze w trakcie jego trwania podjęło 568 osób, w tym 382 kobiety tj. 67,3%. Najwyższą efektywność zatrudnieniową wykazały PUP w Mysłowicach – 69,2%, w PUP w Dąbrowie Górniczej – 66,7% oraz w PUP w Zawierciu – 66,7%. Wskaźnik ten dla województwa wynosił 12,5%, a więc znacznie mniej niż w wymienionych powiatowych urzędach pracy.

Najwyższy odsetek podjęć pracy odnotowano wśród cudzoziemców – 66,7%, osób do 25 roku życia – 13,5% oraz wśród kobiet – 12,3%, najniższy wśród osób, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 5,9%, niepełnosprawnych – 6,6% oraz wśród osób powyżej 50 roku życia – 6,8%.

2.10. Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej

Osobom bezrobotnym mogą być przyznane jednorazowo środki z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie - nie wyższej jednak niż 6-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia¹³. W przypadku gdy działalność jest podejmowana na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych, wysokość przyznanych bezrobotnemu środków nie może przekraczać 4-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka założyciela spółdzielni oraz 3-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu. Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej jest bezzwrotna pod warunkiem, że osoba która ją otrzymała prowadziła działalność gospodarczą lub była członkiem spółdzielni socjalnej przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy.

W 2008 roku w województwie śląskim 4 851 osobom bezrobotnym przyznano środki finansowe na podjęcie działalności gospodarczej na łączną kwotę 65 019,20 tys. zł. Najwięcej osób objęto tym programem w PUP w: Częstochowie – 619 osób tj. 12,8% ogółu podejmujących działalność gospodarczą z wykorzystaniem dotacji w województwie, Katowicach – 422 osoby tj. 8,7% oraz Będzinie – 279 osób tj. 5,8%. Najmniej osób skorzystało z tej formy pomocy w PUP w: Mysłowicach – 19 osób tj. 0,4%, Piekarach Śląskich – 34 osoby tj. 0,7% oraz Świętochłowicach – 40 osób – 0,8%.

Przeciętny koszt przyznania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej na jedną osobę w całym województwie wyniósł – 13,4 tys. zł, najniższy był w PUP w Katowicach – 8,5 tys. zł, najwyższy w PUP w Jastrzębiu Zdroju – 14,7 tys. zł.

2.11. Refundacja kosztów zatrudnienia (wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy)

W 2008 roku w województwie śląskim 2 575 osób bezrobotnych podjęło pracę w ramach refundacji kosztów zatrudnienia (wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy). Łączna kwota refundacji wyniosła 35 919,80 tys. zł.

¹³ od dnia 01 lutego 2009r. – do kwoty 17.811,30 zł.

W ramach tego programu najwięcej osób podjęło pracę w PUP w Częstochowie – 339 osób tj. 13,2% ogółu wyłączonych z tego tytułu w województwie, w PUP w Tychach – 212 osób tj. 8,2% oraz w PUP w Zabrze – 141 osób – 5,5%. Najmniej osób skorzystało z tej formy pomocy w Powiatowych Urzędach Pracy w: Gliwicach – 5 osób tj. 0,2%, Kłobucku – 15 osób tj. 0,6% oraz Pszczynie – 16 osób tj. 0,6%.

Przeciętny koszt podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia na jedną osobę wyniósł w województwie śląskim 13,9 tys. zł.

3. EFEKTYWNOŚĆ PROGRAMÓW WŚRÓD WYBRANYCH KATEGORII OSOB BEZROBOTNYCH

Rynek pracy nie istnieje w oderwaniu od całości życia społecznego i dlatego często powiela i utrwała nierówności społeczne funkcjonujące w innych wymiarach tego życia. Niezależnie, bowiem od gwarancji praw i wolności dla wszystkich, asymetria udziału w rynku pracy poszczególnych zbiorowości bywa związana z pozycjami, do których istnieje nierówny dostęp, gdyż nie ma uczciwej i autentycznej równości możliwości. Dlatego aktywne programy rynku pracy, chociaż są skierowane do wszystkich bezrobotnych wyrażających chęć wzięcia udziału w programie, to jednak szczególny nacisk kładą na aktywizację tych kategorii bezrobotnych, które uznawane są za grupy znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy tzn. mają utrudniony (z różnych powodów) dostęp lub powrót do świata ludzi pracujących. Do takich grup zalicza się przede wszystkim:

- kobiety;
- osoby do 25 roku życia;
- długotrwale bezrobotnych – tzn. bezrobotnych pozostających w rejestrach urzędów pracy łącznie przez okres 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych¹⁴;
- kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia;
- osoby powyżej 50 roku życia;
- osoby bez kwalifikacji zawodowych – tzn. bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, zaświadczeniem instytucji szkoleniowej lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu¹⁵;
- osoby bez doświadczenia zawodowego;
- osoby bez wykształcenia średniego;
- osoby samotnie wychowujące co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia;
- osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia;
- niepełnosprawnych;
- osoby zamieszkałe na wsi;
- cudzoziemców – tzn. osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego.

¹⁴ tamże Art. 2 ust. 5

¹⁵ tamże Art. 2 ust. 6

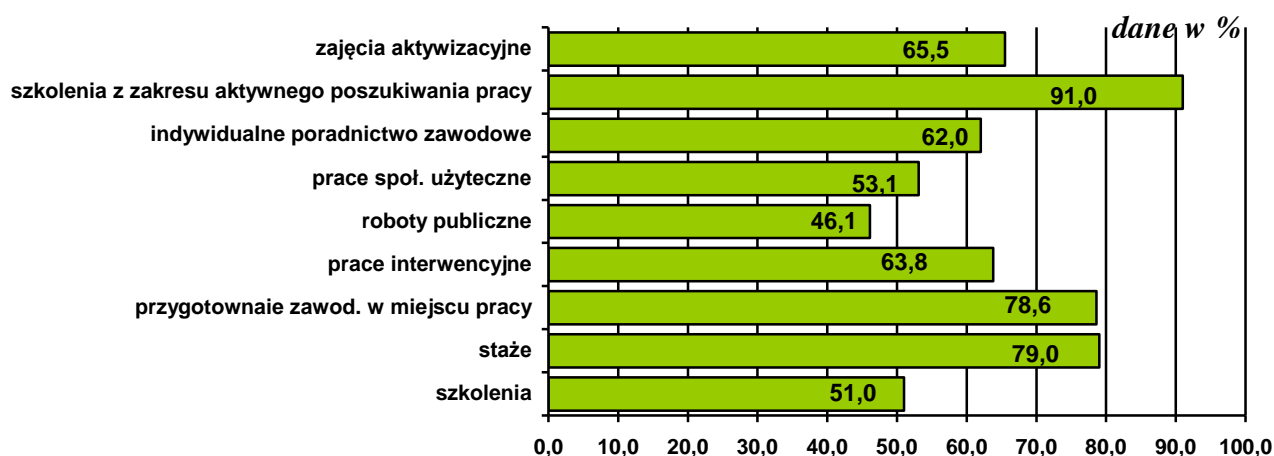
3.1. Bezrobotne kobiety

W 2008 roku bezrobotne kobiety brały udział we wszystkich aktywnych programach rynku pracy stanowiąc w nich ponad połowę wszystkich uczestników (oprócz robót publicznych). Bezrobotne kobiety najliczniej rozpoczęły udział w następujących programach:

- poradnictwo zawodowe – 23,2 tys. osób
- staże – 14,0 tys. osób
- szkolenia – 10,2 tys. osób.

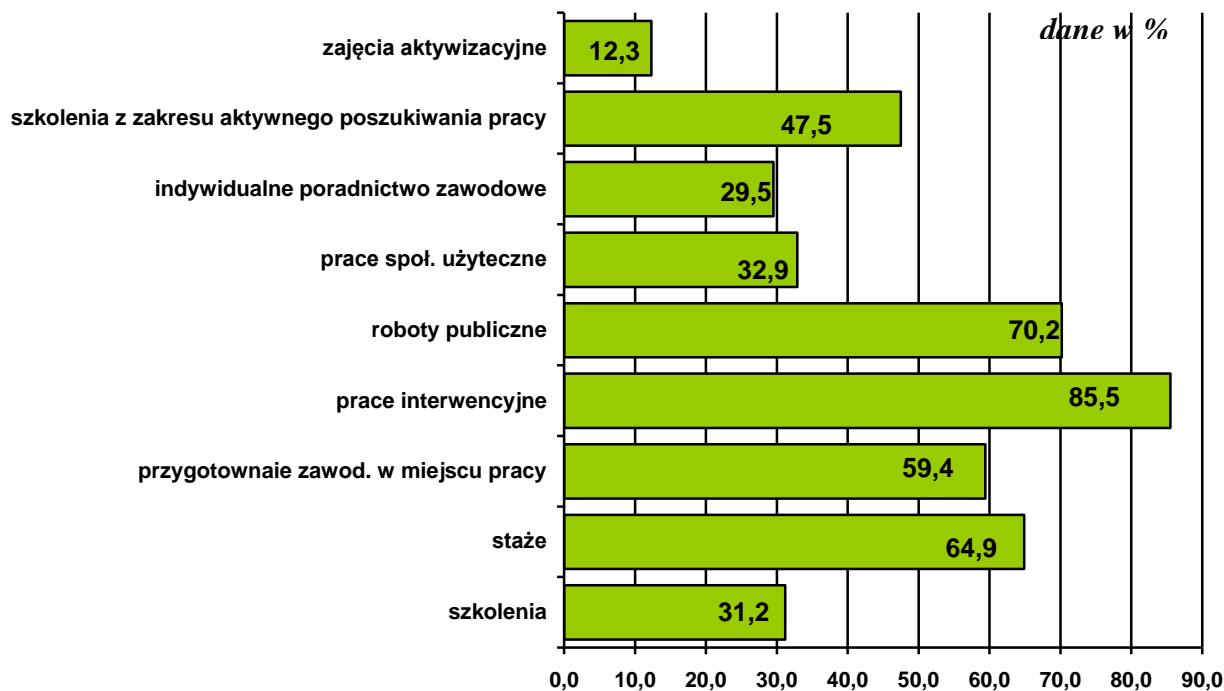
Najmniej korzystały z robót publicznych – 0,9 tys. osób.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności¹⁶ przedstawiała się następująco:

Najbardziej sfeminizowane programy rynku pracy to szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – 91,0%, staże – 79,0% i przygotowanie zawodowe miejscu pracy – 78,6%. Ale mimo bardzo wysokiego odsetka kobiet w tych programach ich efektywność zatrudnieniowa nie była zbyt wysoka. Najwyższą efektywność zatrudnieniową osiągnięto w ramach prac interwencyjnych (85,5%) i robót publicznych (70,2%), a najniższą w ramach zajęć aktywizacyjnych – 12,3%.

¹⁶ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

3.2. Bezrobotni do 25 roku życia

W omawianym okresie bezrobotni do 25 roku życia najliczniej brali udział:

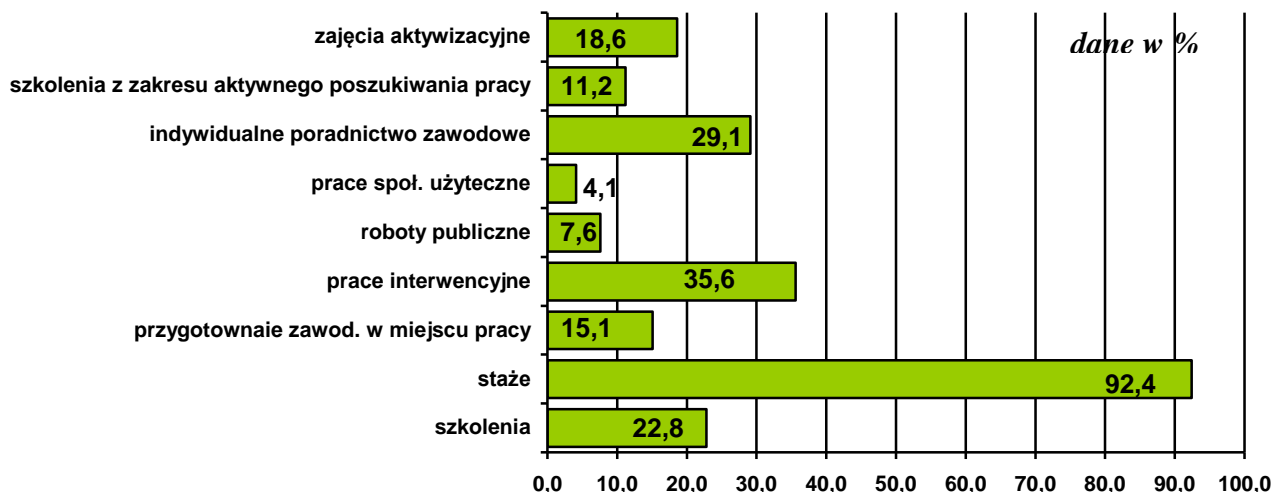
- w stażach – 16,4 tys. osób
- korzystali z usług poradnictwa zawodowego -10,9 tys. osób
- w szkoleniach – 4,6 tys. osób

Najbardziej korzystali z programów w ramach robót publicznych i szkoleń w klubie pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy – po 0,1 tys. osób.

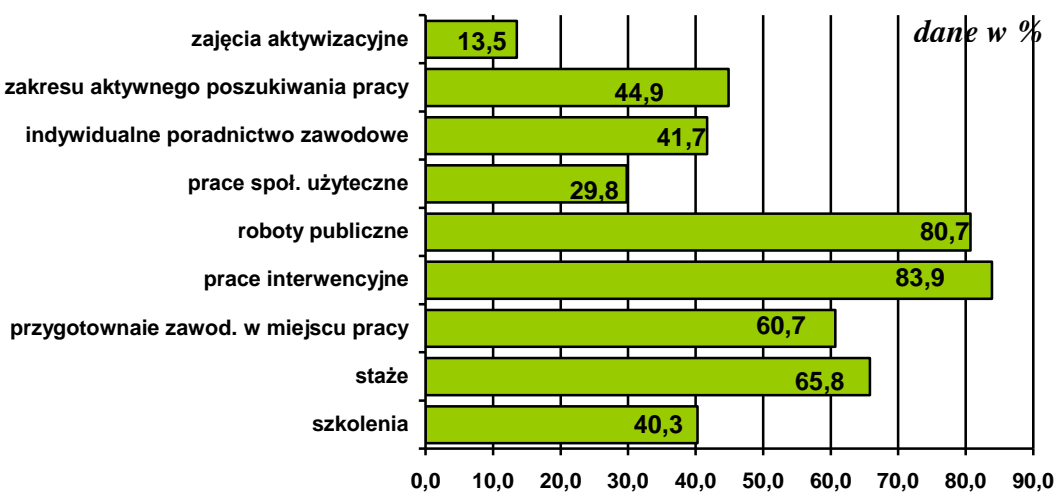
Programy zdominowane przez osoby młode to staże – 92,4% i prace interwencyjne – 35,6%, ponieważ właśnie te programy dają możliwość nabycia doświadczenia zawodowego.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności¹⁷ przedstawiała się następująco:

¹⁷ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

Mimo, tak wysokiego udziału w stażach ich efektywność zatrudnieniowa dla tej kategorii bezrobotnych nie była zbyt wysoka – 65,8% w przeciwieństwie do prac interwencyjnych – 83,7% i robót publicznych – 80,7%. Nawet prace społecznie użyteczne miały bardzo wysoką efektywność (29,8%) w porównaniu do liczby osób bezrobotnych do 25 roku życia, które wzięły w nich udział (0,2 tys. osób).

3.3. Długotrwale bezrobotni

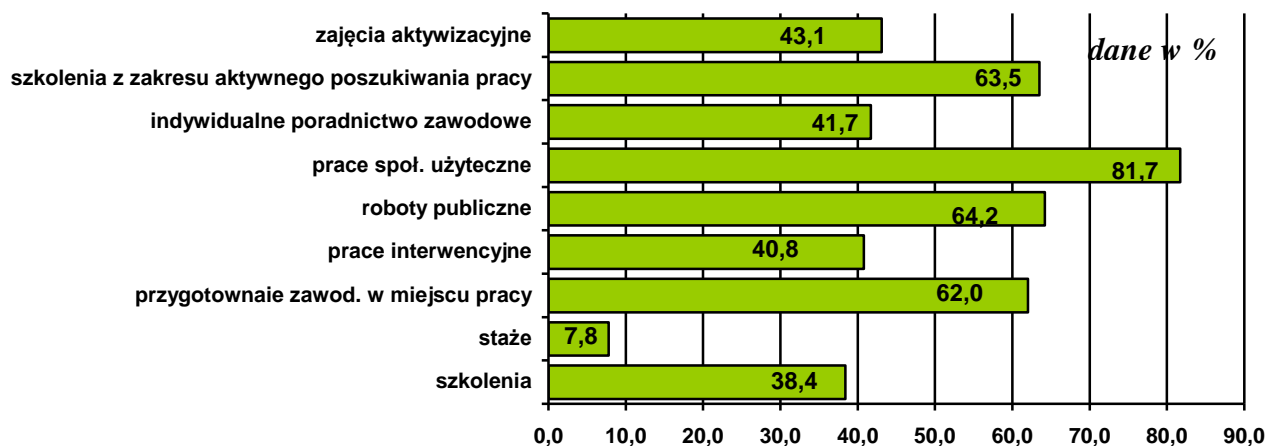
W 2008 roku osoby długotrwale bezrobotne najczęściej rozpoczynały udział w następujących programach:

- poradnictwo zawodowe – 15,6 tys. osób
- szkolenia – 7,7 tys. osób
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy – 4,9 tys. osób.

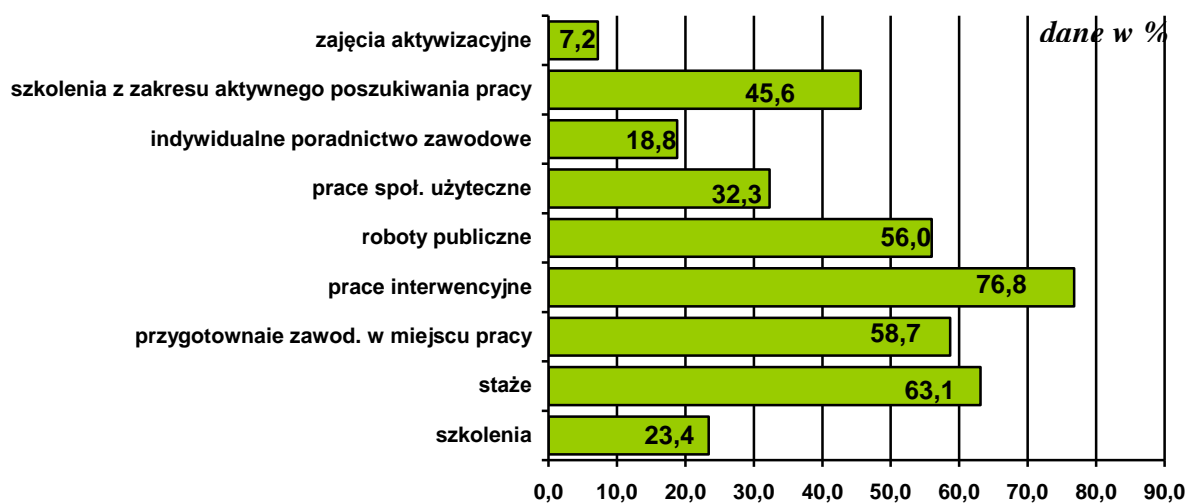
Z kolei najrzadziej te osoby wybierały szkolenia w klubie pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy – 0,8 tys. osób.

Programy zdominowane przez tę kategorię bezrobotnych to prace społecznie użyteczne – 81,7% osób, najmniej popularne okazały się staże – 7,8% osób.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności¹⁸ przedstawiała się następująco:

Efektywność zatrudnieniowa dla tej kategorii bezrobotnych była najwyższa w ramach prac interwencyjnych – 76,8% oraz staży – 63,1%, najniższa w ramach zajęć aktywizacyjnych – 7,2% i poradnictwa zawodowego – 18,8%.

3.4. Kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia

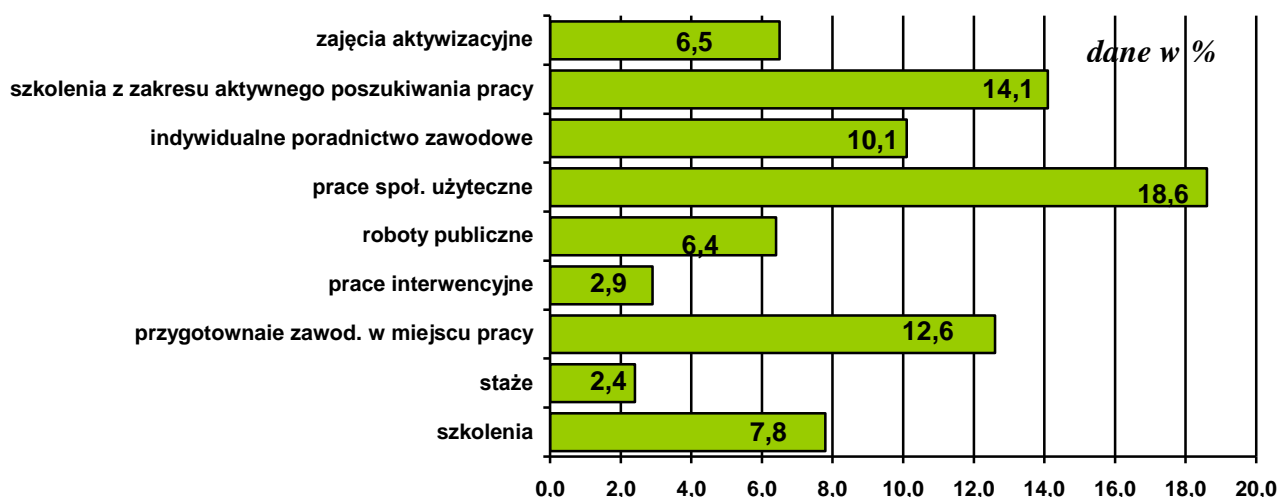
Na przestrzeni 2008 roku kobiety bezrobotne, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia najliczniej rozpoczynały udział w następujących programach:

- poradnictwo zawodowe – 3,8 tys. osób
 - szkolenia – 1,6 tys. osób
 - przygotowanie zawodowe w miejscu pracy – 1,0 tys. osób
- Najmniej było ich wśród uczestników prac interwencyjnych – 0,06 tys. osób.

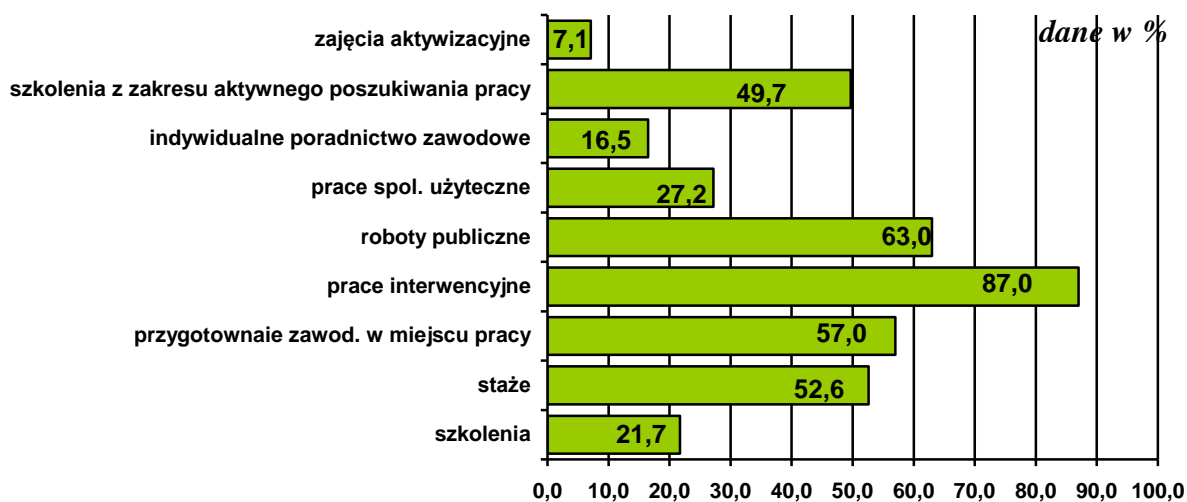
¹⁸ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

Najpopularniejszy program wśród tej kategorii bezrobotnych to prace społecznie użyteczne – 18,6% osób, a najmniej popularny – staże – 2,4% osób.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności¹⁹ przedstawiała się następująco:

Efektywność zatrudnieniowa dla tej kategorii bezrobotnych była najwyższa w ramach prac interwencyjnych – 87,0% oraz robót publicznych – 63,0%, najniższa w ramach zajęć aktywizacyjnych – 7,1% i poradnictwa zawodowego – 16,5%.

3.5. Osoby powyżej 50 roku życia

W 2008 roku osoby po 50 roku życia korzystały najliczniej z następujących programów:

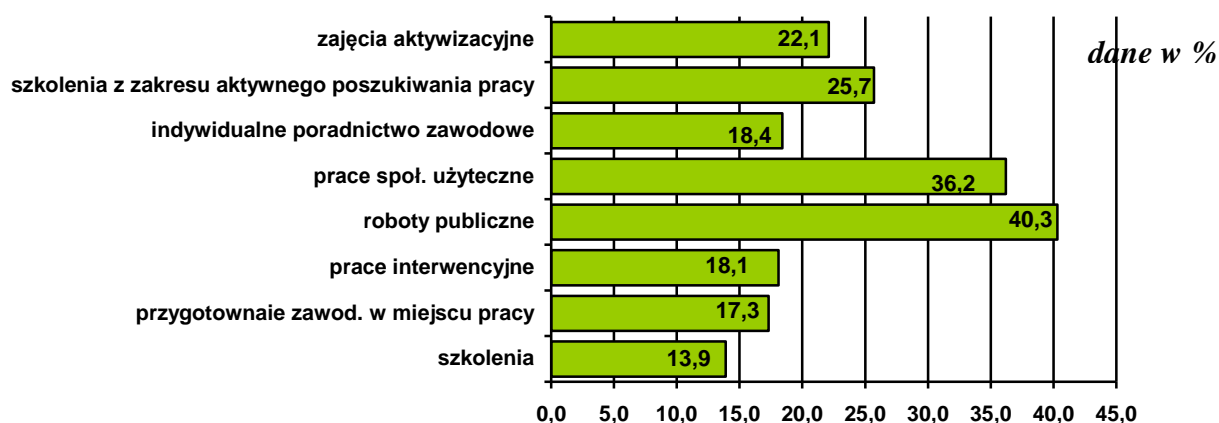
- z poradnictwa zawodowego – 6,9 tys. osób
- ze szkoleń – 2,8 tys. osób

¹⁹ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

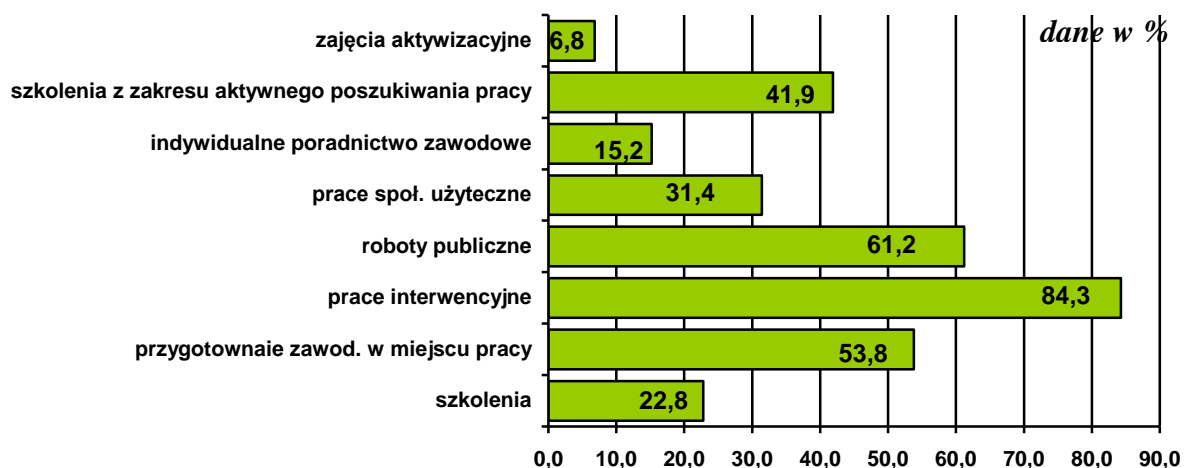
– z prac społecznie użytecznych – 1,8 tys. osób.
Najmniej było ich wśród uczestników szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – 0,3 tys. osób.

Z kolei roboty publiczne – 40,3% i prace społecznie użyteczne – 36,2% były programami, w których ta kategoria bezrobotnych miała największy udział, a najmniejszy w szkoleniach – 13,9%.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²⁰ przedstawiała się następująco:

Efektywność zatrudnieniowa dla tej kategorii bezrobotnych była najwyższa w ramach prac interwencyjnych – 84,3% oraz robót publicznych – 61,2%, najniższa w ramach zajęć aktywizacyjnych – 6,8% i poradnictwa zawodowego – 15,2%.

3.6. Osoby bez kwalifikacji zawodowych

W 2008 roku osoby bez kwalifikacji zawodowych najczęściej rozpoczynały udział:

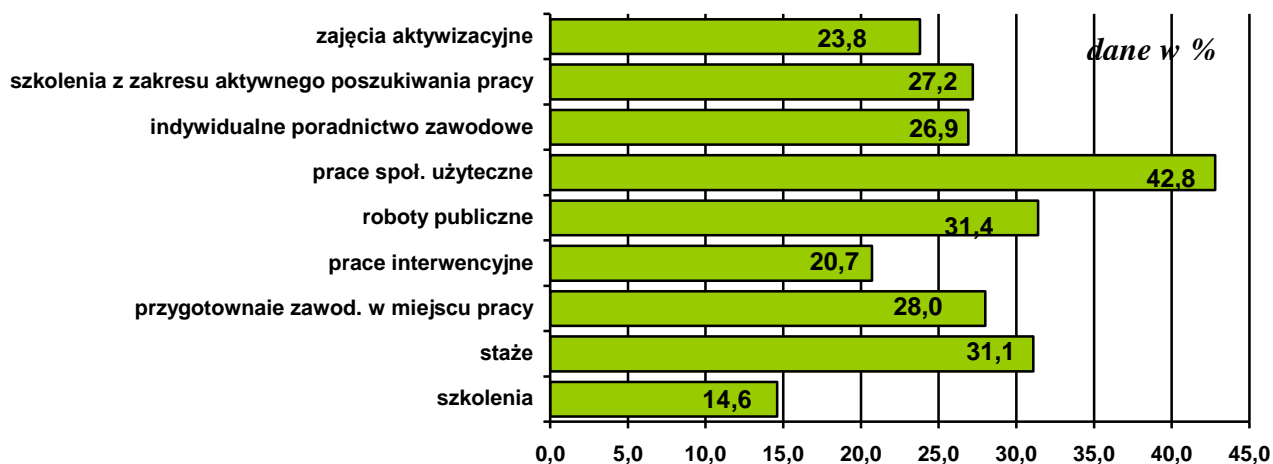
- w poradnictwie zawodowym – 10,0 tys. osób
- w stażach – 5,5 tys. osób
- w szkoleniach – 2,9 tys. osób.

Najrzadziej reprezentowane były w szkoleniach z zakresu aktywizacji zawodowej i pracach interwencyjnych – po 0,4 tys. osób w każdym z programów.

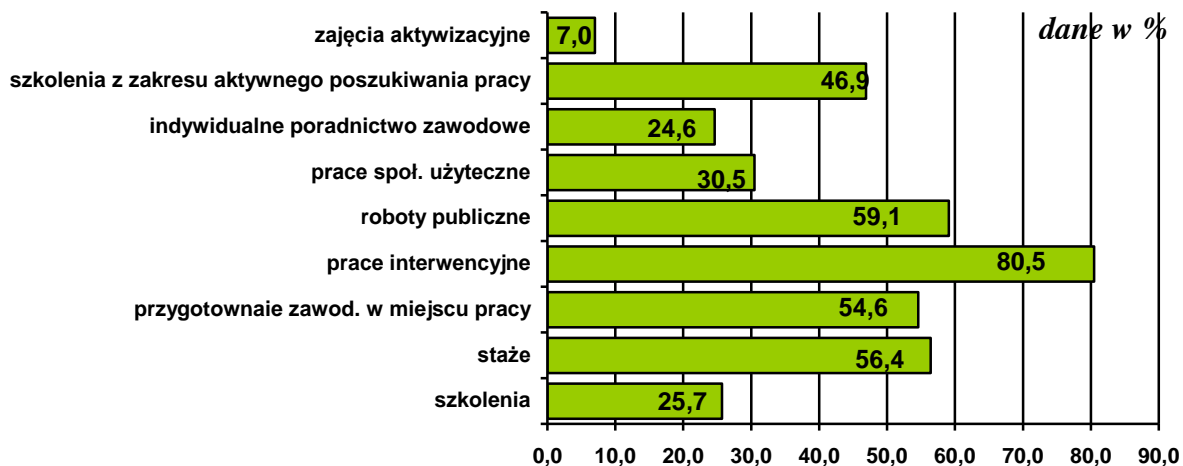
²⁰ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

Natomiast najwyższy odsetek tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych programach miał miejsce – w ramach prac społecznie użytecznych – 42,8%, a najniższy w szkoleniach – 14,6%.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²¹ przedstawiała się następująco:

Efektywność zatrudnieniowa dla tej kategorii bezrobotnych była najwyższa w ramach prac interwencyjnych – 80,5% oraz robót publicznych – 59,1%, najniższa w ramach zajęć aktywizacyjnych – 7,0% i poradnictwa zawodowego – 24,6%.

3.7. Osoby bez doświadczenia zawodowego

W analizowanym okresie osoby bez doświadczenia zawodowego najliczniej rozpoczynały udział:

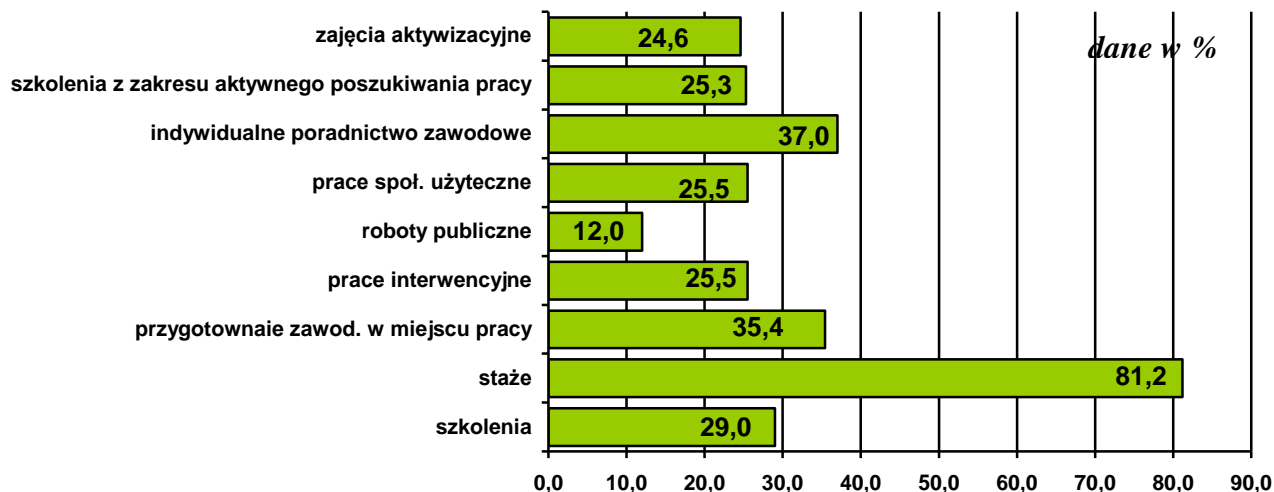
- w stażach – 14,4 tys. osób
- poradnictwie zawodowym – 13,8 tys. osób
- w szkoleniach – 5,8 tys. osób.

Najrzadziej reprezentowane były w programach w ramach robót publicznych – 0,2 tys. oraz w szkoleniach z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – 0,3 tys. osób.

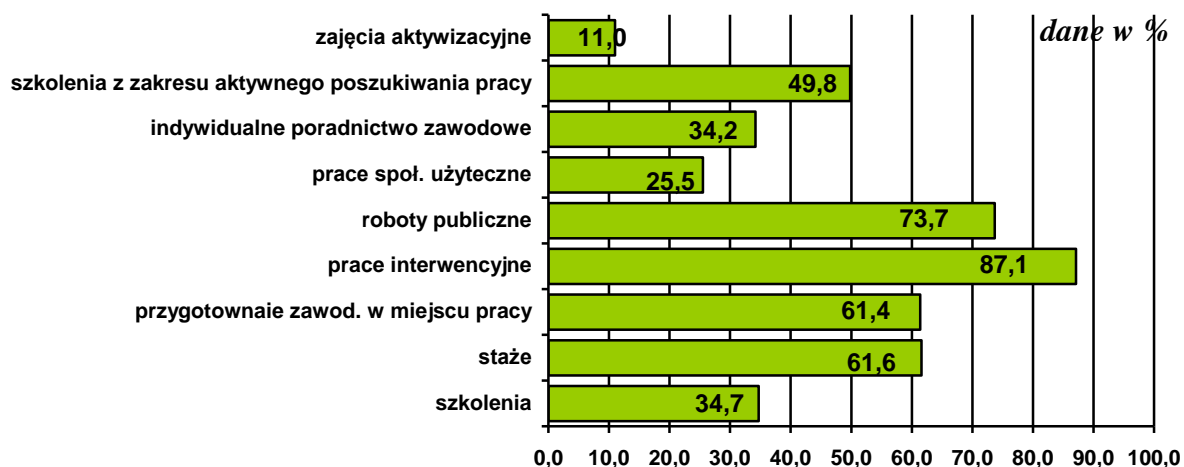
²¹ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

Natomiast najwyższy odsetek tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych programach miał miejsce w ramach staży – 81,2%, a najniższy w ramach prac publicznych – 12,0%.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²² przedstawiała się następująco:

Efektywność zatrudnieniowa dla tej kategorii bezrobotnych była najwyższa w ramach prac interwencyjnych – 87,1% oraz robót publicznych – 73,7%, najniższa w ramach zajęć aktywizacyjnych – 11,0% i prac społecznie użytecznych – 25,5%.

3.8. Osoby bez wykształcenia średniego

W analizowanym okresie osoby bez wykształcenia średniego najliczniej rozpoczynały udział:

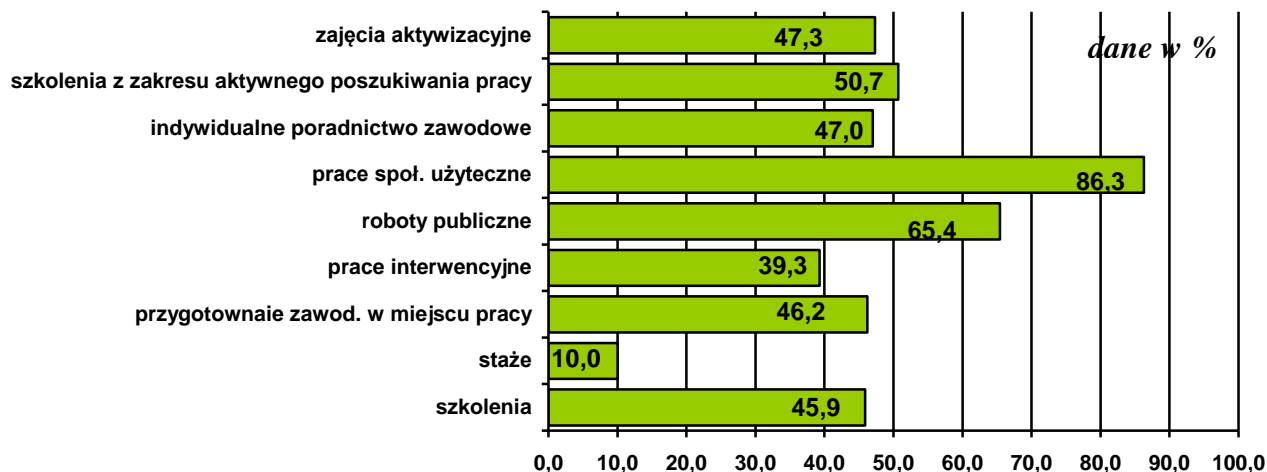
- w poradnictwie zawodowym – 17,6 tys. osób
- w szkoleniach – 9,2 tys. osób
- w pracach społecznie użytecznych – 4,3 tys. osób.

Najrzadziej reprezentowane były w szkoleniach w zakresie aktywnego poszukiwania pracy – 0,7 tys. osób.

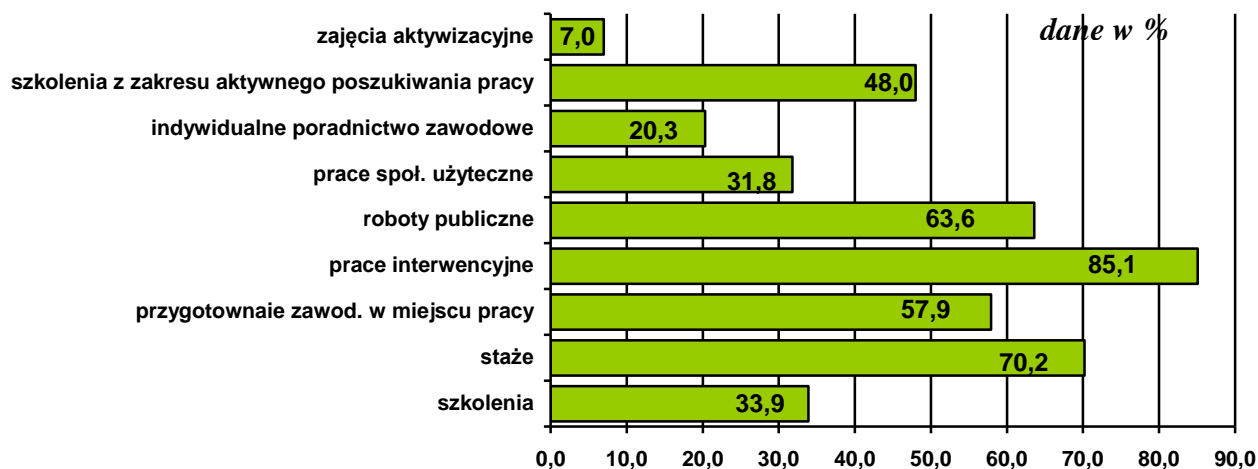
²² odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

Natomiast najwyższy odsetek tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych programach miał miejsce w ramach prac społecznie użytecznych – 86,3%, a najniższy w ramach staży – 10,0%.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²³ przedstawiała się następująco:

Efektywność zatrudnieniowa dla tej kategorii bezrobotnych była najwyższa w ramach prac interwencyjnych – 85,1% oraz staży – 70,2%, najniższa w ramach zajęć aktywizacyjnych – 7,0% i poradnictwa zawodowego – 20,3%.

3.9. Osoby samotnie wychowujący, co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia

Na przestrzeni 2008 roku osoby samotnie wychowujący, co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia najliczniej korzystały z następujących programów:

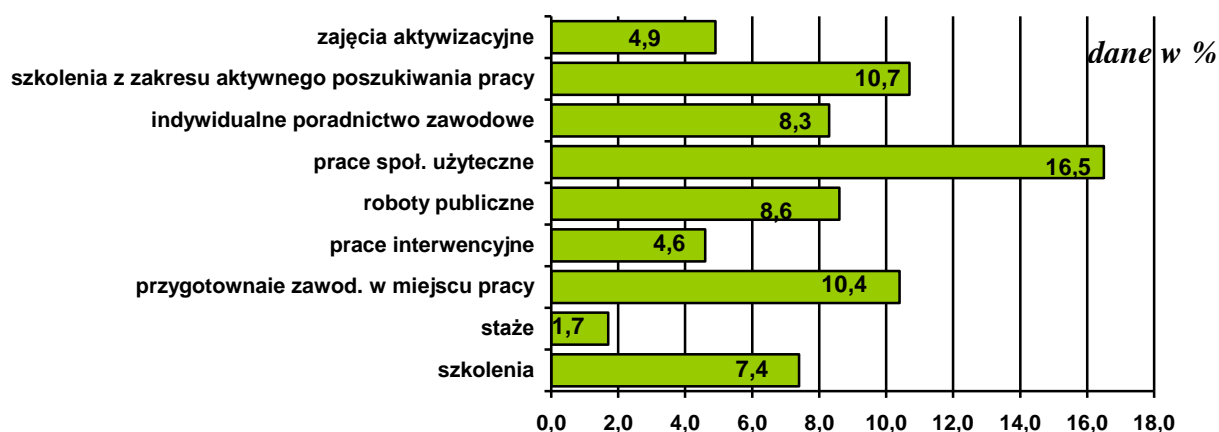
- poradnictwo zawodowe – 3,1 tys. osób
- szkolenia – 1,5 tys. osób
- prace społecznie użyteczne – 0,8 tys. osób.

²³ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

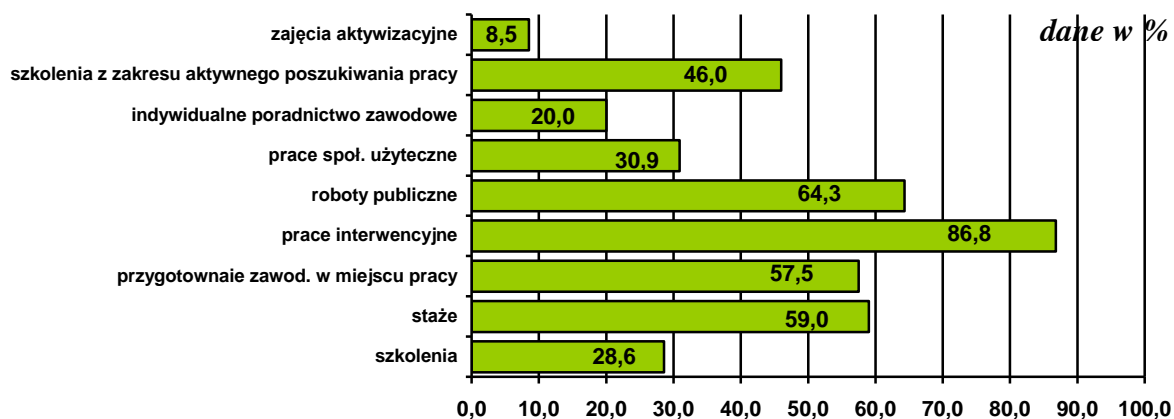
Najrzadziej reprezentowane w programach w ramach prac interwencyjnych oraz w szkoleniach w zakresie aktywnego poszukiwania pracy – po 0,1 tys. osób w każdym z programów.

Natomiast najwyższy odsetek tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych programach miał miejsce w ramach prac społecznie użytecznych – 16,5%, a najniższy w ramach staży – 1,7%.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²⁴ przedstawiała się następująco:

Efektywność zatrudnieniowa dla tej kategorii bezrobotnych była najwyższa w ramach prac interwencyjnych – 86,8% oraz robót publicznych – 64,3%, najniższa w ramach zajęć aktywizacyjnych – 8,5% i poradnictwa zawodowego – 20,0%.

3.10. Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia

Na przestrzeni 2008 roku osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia najliczniej korzystały z następujących programów:

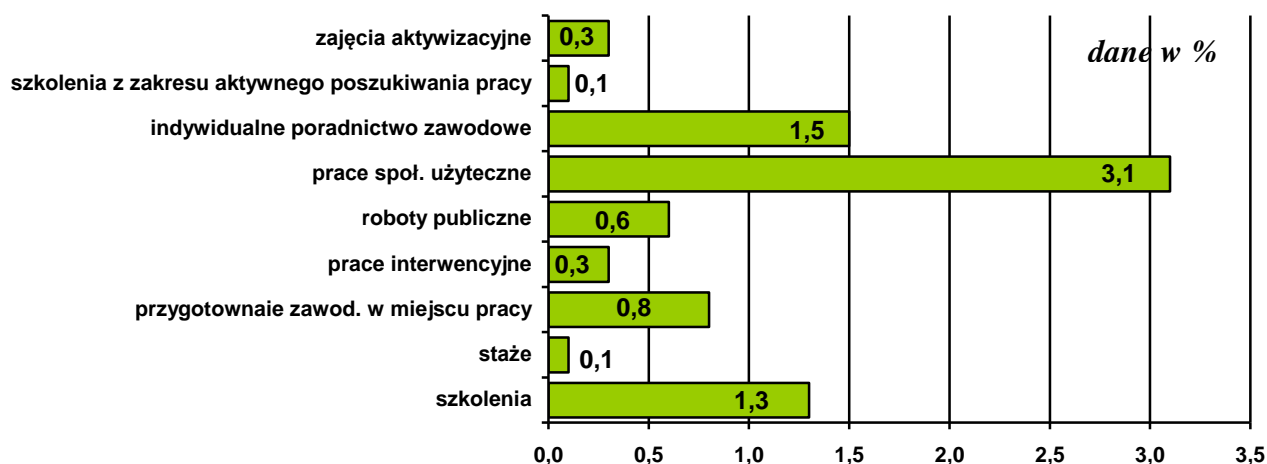
- poradnictwo zawodowe – 0,5 tys. osób
- szkolenia – 0,3 tys. osób
- prace społecznie użyteczne – 0,2 tys. osób.

Najrzadziej reprezentowane w programach w ramach szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy oraz zajęć aktywizacyjnych – po 0,01 tys. osób w każdym z programów.

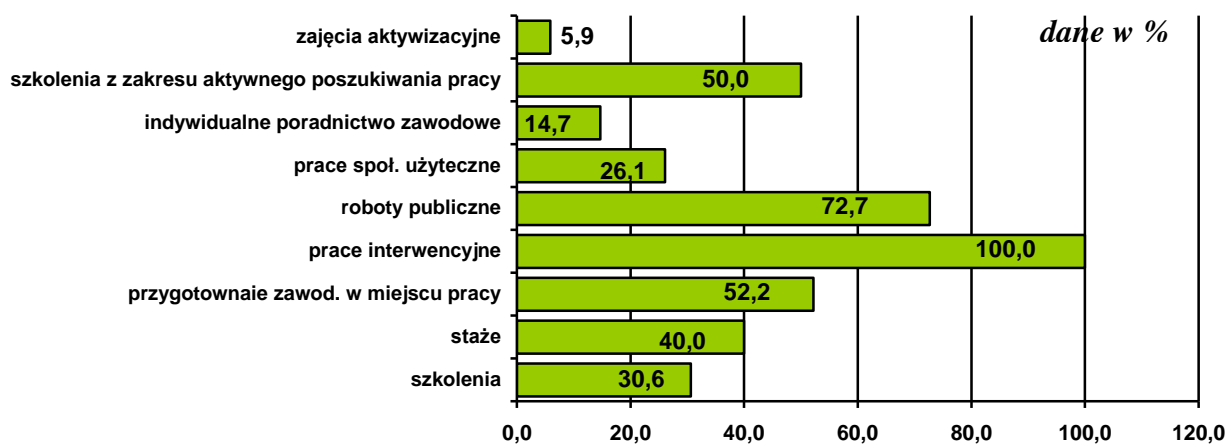
²⁴ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

Natomiast najwyższy odsetek tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych programach odnotowano w ramach prac społecznie użytecznych – 3,15%, a najniższy w ramach staży i szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – po 0,1% w każdym z programów.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²⁵ przedstawiała się następująco:

Najwyższą efektywność zatrudnieniową dla tej kategorii bezrobotnych osiągnięto w ramach prac interwencyjnych – 100,0% oraz robót publicznych – 72,7%, najniższą w ramach zajęć aktywizacyjnych – 5,9% i poradnictwa zawodowego – 14,7,0%.

3.11. Bezrobotne osoby niepełnosprawne

W 2008 roku osoby niepełnosprawne zarejestrowane w urzędach pracy najliczniej korzystały z następujących programów:

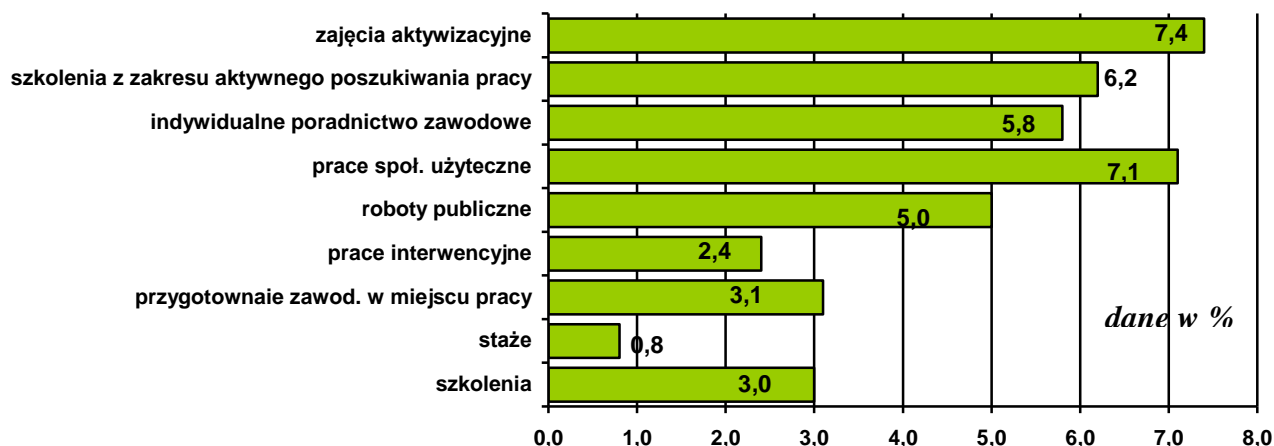
- poradnictwo zawodowe – 2,2 tys. osób
- szkolenia – 0,6 tys. osób
- prace społecznie użyteczne – 0,4 tys. osób.

²⁵ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

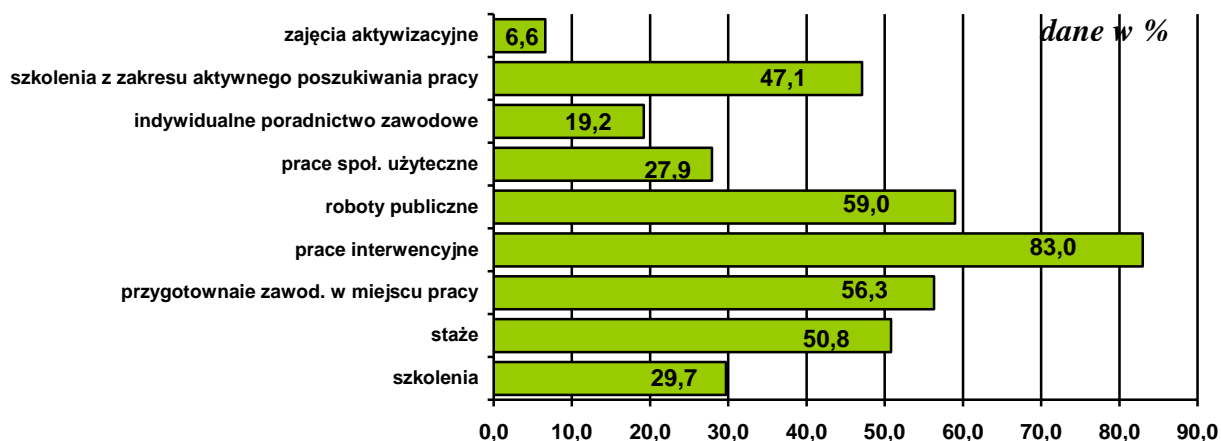
Najrzadziej były reprezentowane w programach w ramach prac interwencyjnych oraz szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy oraz zajęć aktywizacyjnych – po 0,1 tys. osób w każdym z programów.

Najwyższy odsetek tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych programach odnotowano w ramach zajęć aktywizacyjnych – 7,4%, a najniższy w ramach staży – 0,8%.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²⁶ przedstawiała się następująco:

Najwyższą efektywność zatrudnieniową dla tej kategorii bezrobotnych osiągnięto w ramach prac interwencyjnych – 100,0% oraz robót publicznych – 72,7%, najniższą w ramach zajęć aktywizacyjnych – 5,9% i poradnictwa zawodowego – 14,7,0%.

3.12. Zamieszkałi na wsi

W 2008 roku osoby niepełnosprawne zarejestrowane w urzędach pracy najliczniej korzystały z następujących programów:

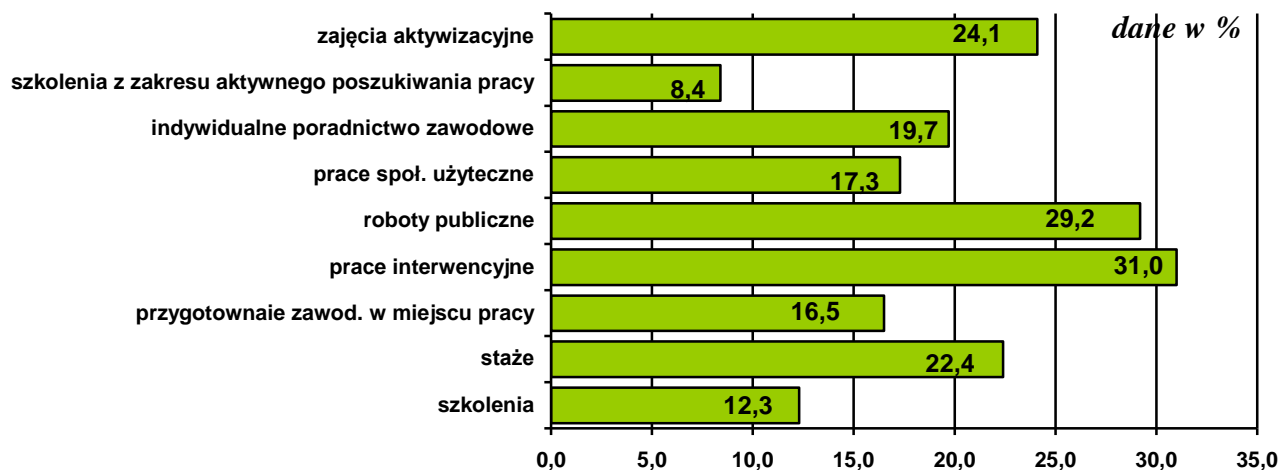
- poradnictwo zawodowe – 7,4 tys. osób
- staże – 4,0 tys. osób
- szkolenia – 2,5 tys. osób

²⁶ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

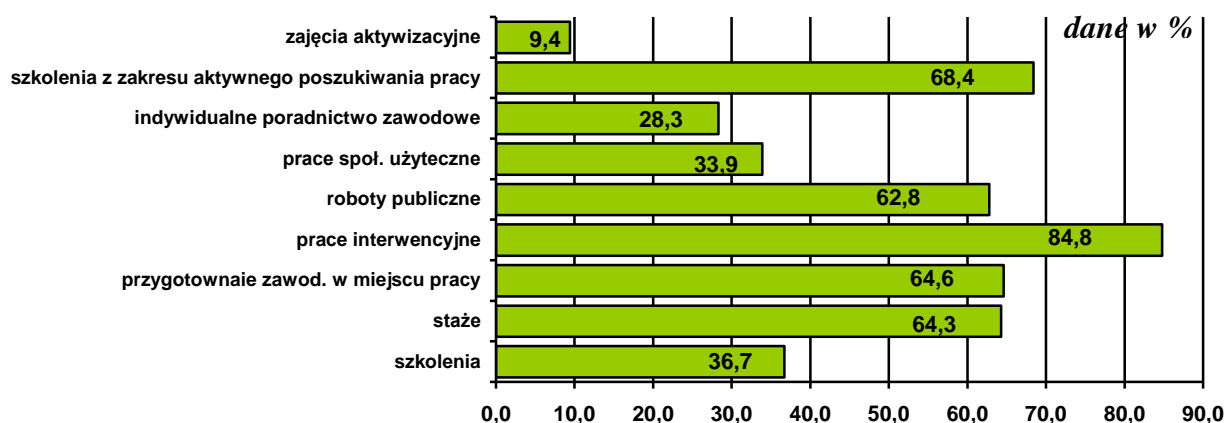
Najrzadziej były reprezentowane w programach w ramach szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – 0,1 tys. osób oraz w robót publicznych – 0,6 tys. osób.

Najwyższy odsetek tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych programach odnotowano w ramach prac interwencyjnych – 31,0%, a najniższy w ramach szkoleń z zakresu aktywnego poszukiwania pracy – 8,4%.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²⁷ przedstawiała się następująco:

Najwyższą efektywność zatrudnieniową dla tej kategorii bezrobotnych osiągnięto w ramach prac interwencyjnych – 84,8% oraz szkoleń w zakresie aktywnego poszukiwania pracy – 68,4%, najniższą w ramach zajęć aktywizacyjnych – 9,4%.

3.13. Cudzoziemcy

W 2008 roku cudzoziemcy zarejestrowani w urzędach pracy najliczniej korzystali z następujących programów:

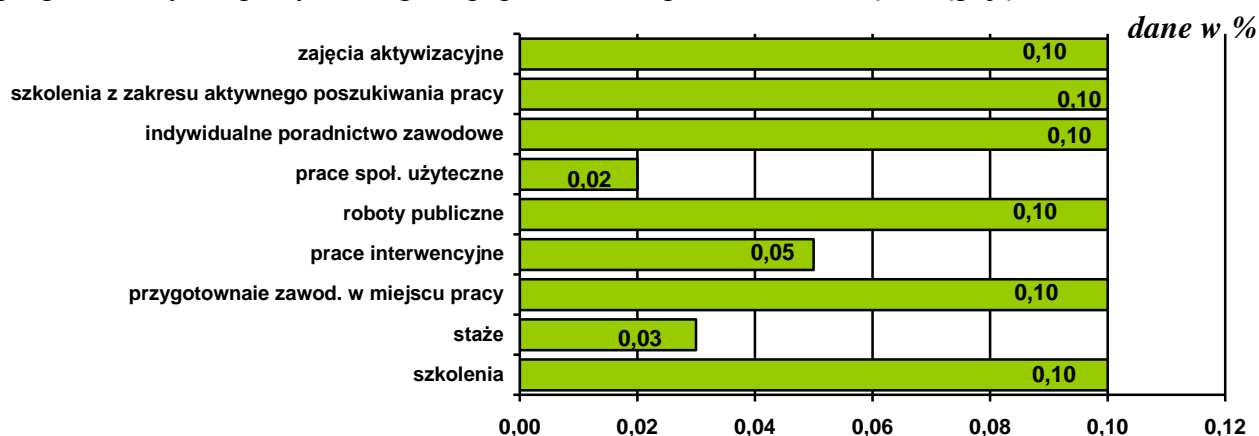
- poradnictwo zawodowe – 0,03 tys. osób
- szkolenia – 0,02 tys. osób

Najrzadziej były reprezentowane w programach w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych – po 1 osobie.

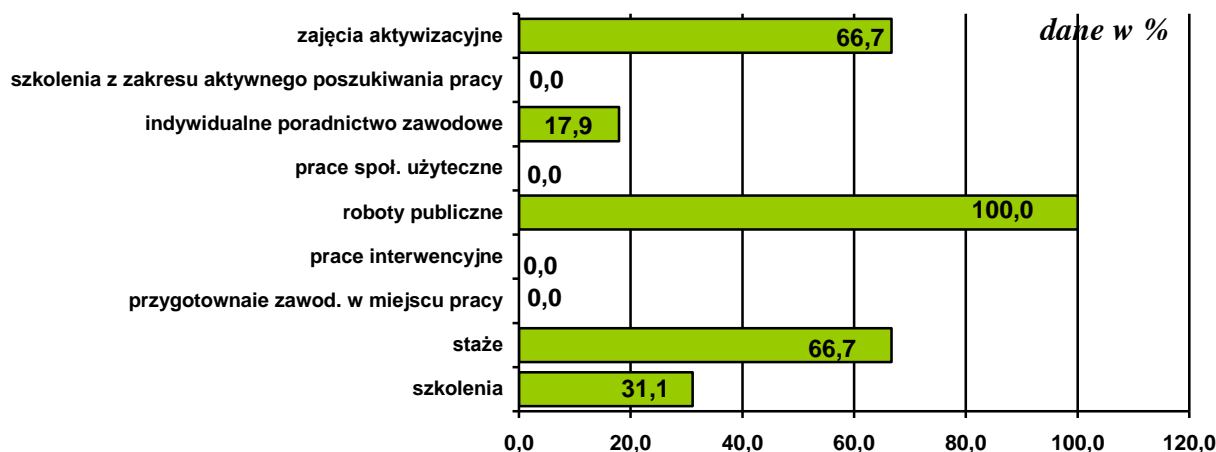
²⁷ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

Odsetek tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy plasuje się na poziomie od 0,1% do 0,05%, a więc jest bardzo niski.

Struktura udziału tej kategorii bezrobotnych w poszczególnych aktywnych programach rynku pracy według ich popularności²⁸ przedstawiała się następująco:

Najwyższą efektywność zatrudnieniową dla tej kategorii bezrobotnych osiągnięto w ramach robót publicznych – 100,0% oraz staży i zajęć aktywizacyjnych – 66,7%, najniższą w ramach poradnictwa zawodowego – 17,9%. Szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy miały efektywność zatrudnieniową – 0,0% tzn., że żaden bezrobotny nie znalazł pracy w okresie 3 miesięcy po uczestnictwie w programie lub jeszcze w czasie jego trwania.

4. Podsumowanie

Znowelizowana ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nakłada na wojewódzkie urzędy pracy obowiązek prowadzenia analiz skuteczności oddziaływania na rynek pracy szkoleń, przygotowania zawodowego dorosłych i staży oraz upowszechnianie wyników tych analiz.

W ubiegłych latach prowadziliśmy działalność z podobnym obszarze, badając efektywność programów lokalnych.

²⁸ odsetki nie sumują się do 100,0%, ponieważ na wykresie pokazano udział kategorii bezrobotnych będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy w odniesieniu do liczby osób biorących udział w programie

Nakładając obowiązek prowadzenia analizy efektywności programów rynku pracy Ustawodawca nie określił oczywiście jej metodologii. W Polsce brak jest jednolitego systemu oceny osiągniętych rezultatów.

Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, opierając się na doświadczeniach WUP w Toruniu oraz na rozwiązaniach wypracowanych w końcu lat dziewięćdziesiątych przez prof. Andrewa Targowskiego i Christopher O'Leary²⁹ dokonał próby zbadania efektywności aktywnych programów rynku pracy w województwie śląskim.

Jej podstawą było wyliczenie następujących wskaźników:

- efektywność zatrudnieniowa (stopa ponownego zatrudnienia) - stosunek liczby osób, które w 2008 roku w trakcie uczestnictwa w programie lub w okresie do 3 miesięcy po ukończeniu udziału w określonym aktywnym programie rynku pracy podjęły pracę, do liczby osób, które w 2008 roku zakończyły udział w danym programie³⁰. Wskaźnik ten informuje nas, jaki procent osób kończących program znalazł zatrudnienie w ściśle określonym czasie od jego zakończenia;
- przeciętny (średni) koszt programu na jedną osobę w złotych – stosunek poniesionych wydatków na realizację programu w 2008 roku do liczby osób, które w 2008 roku rozpoczęły udział w programie;
- przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu programu w złotych (koszt ponownego zatrudnienia) – stosunek poniesionych wydatków na realizację programu w 2008 roku do liczby osób, które w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału lub w trakcie uczestnictwa w 2008 roku w określonym aktywnym programie rynku pracy podjęły pracę. Innymi słowy koszt ponownego zatrudnienia jest wyliczany jako iloraz sumy wszystkich kosztów poniesionych na realizację programu przez liczbę osób kończących program, które znalazły zatrudnienie w ściśle określonym czasie po jego zakończeniu. Wskaźnik ten może być wykorzystywany przy planowaniu zadań i porównywaniu **poszczególnych programów**.

Korzystając z danych zawartych w sprawozdaniach statystycznych zbieranych przez powiatowe urzędy pracy obliczono ww. wskaźniki³¹.

Analizy dokonano na poziomie województwa oraz powiatowych urzędów pracy.

Przedstawione wskaźniki mogą być zastosowane wyłącznie do oceny programów.

W żadnym wypadku nie służą rangowaniu urzędów pracy.

Mamy świadomość, że każdy lokalny rynek pracy jest inny³², urzędy pracy działają w zróżnicowanych warunkach. **Realizacja poszczególnych programów rynku pracy nie zawsze służy tym samym celom. Efekt zatrudnieniowy jest niezwykle ważny, ale nie mniej istotny wydaje się aspekt społeczny.**

Informacja jest niepełna (a nawet zaciemniona) także z uwagi na fakt, że analizą objęto jeden rok sprawozdawczy. Jest oczywiste, że program rynku pracy, który rozpoczął się w końcu roku sprawozdawczego może trwać nadal. Jak z tego wynika, na jego uruchomienie mogły zostać poniesione znaczne koszty, nie ma jednak osób, które zakończyły w nim udział,

²⁹ Christopher O' Leary, Andrew Targowski "Wytyczne systemu Informacyjnego zarządzania dla programów rynku pracy w Polsce, W.E. Upjon Institute for Employment Research (1993)

³⁰ Przyjmuje się, że osoba podjęła zatrudnienie, jeżeli w okresie do 3 miesięcy od czasu zakończenia udziału w programie nie wróciła do rejestrów PUP lub też po powrocie z programu została wyłączona z ewidencji z powodu podjęcia pracy (subsydiowanej lub niesubsydiowanej), albo też rozpoczęła staż, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy lub prace społecznie użyteczne.

³¹ Obligatoryjne sprawozdania statystyki publicznej: „Sprawozdanie o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy” MPiPS-02 oraz Załączniki nr 6 do sprawozdania MPiPS-01, „Aktywne programy rynku pracy”

³² Więcej na ten temat m.in. Rynek pracy w województwie śląskim w 2008 roku, http://www.wup-katowice.pl/badania_i_analizy/wyniki_badan_i_analiz/analizy

najczęściej nie ma także żadnej efektywności zatrudnieniowej (jest ona badana po zakończeniu programu).

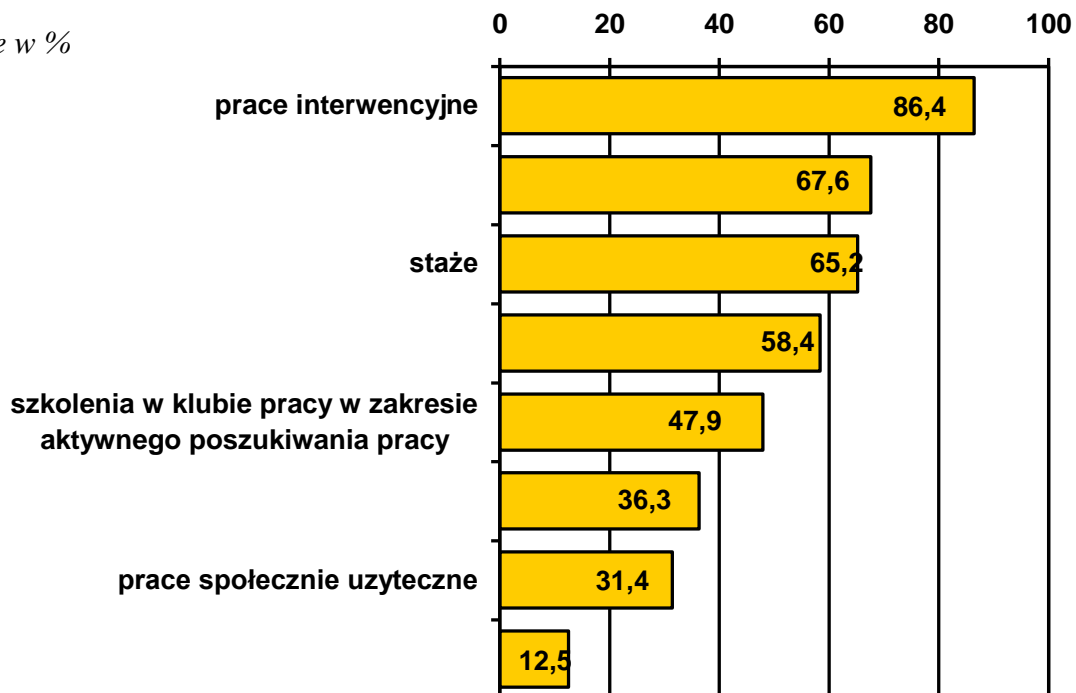
Do pełnej oceny programów rynku pracy konieczne byłoby stworzenie większej liczby wskaźników. Część z nich mogłaby być obliczona przez powiatowe urzędy pracy, na podstawie posiadanych przez nie źródeł danych (karty rejestracyjne bezrobotnych, własne rejestry urzędów pracy). Jest to jednak nierealne, gdyż wymagałoby stworzenia jednolitej metodologii konstruowania takich wskaźników oraz zbudowania systemu ich pozyskiwania. Pewną część danych należałoby też pozyskać w drodze ankietowego przeglądu następstw danego programu.

Na dzień dzisiejszy jedynym dostępnym, wiarygodnym źródłem prowadzenia analiz skuteczności aktywnych programów rynku pracy pozostają twarde, ogólnodostępne dane statystyczne.

Główne wnioski z przeprowadzonego badania danych statystycznych

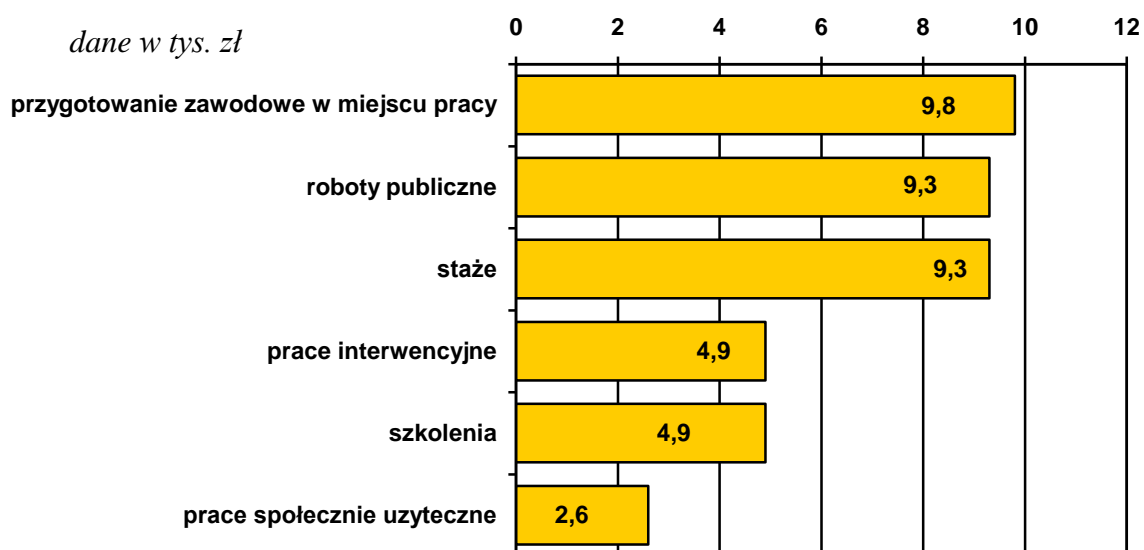
- W 2008r. łączne wydatki na aktywne programy rynku pracy na Śląsku wyniosły 288 413 tys. zł. Najwięcej wydano na staże – 97 749,3 tys. zł (33,9%) i działalność gospodarczą – 65 019,2 tys. zł (22,5%), a najmniej na prace społecznie użyteczne – 3 989,8 tys. zł i prace interwencyjne – 8 364,5 tys. zł.
- Na przestrzeni 2008r. odnotowano 103,8 tys. rozpoczęć udziału w aktywnych programach rynku pracy osób. Najczęściej bezrobotni korzystali z usług poradnictwa zawodowego – 36,0%, szkoleń – 19,2% oraz staży – 17,1%. Najrzadziej korzystano ze szkoleń w klubie pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy – 1,3%. Należy pamiętać, że faktyczna liczba bezrobotnych uczestniczących w aktywnych programach rynku pracy była niższa. Często ta sama osoba korzysta z usług poradnictwa zawodowego, a następnie rozpoczyna szkolenie, staż, roboty publiczne, prace interwencyjne lub społecznie użyteczne.
- Najwyższy wskaźnik efektywności zatrudnieniowej odnotowano w przypadku prac interwencyjnych: 86,4% (zarówno wśród kobiet: 85,5% jak i wśród mężczyzn: 87,7%). Oznacza to, że na 100 bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych aż 87 osób podjęło zatrudnienie w okresie do 3 miesięcy po ich zakończeniu (lub w trakcie tego programu). Na kolejnych miejscach listy rankingowej znalazły się roboty publiczne, w tym przypadku wskaźnik efektywności wynosił w 2008r. dla ogółu bezrobotnych 67,6% (kobiety: 70,2%, a mężczyźni: 66,5%) oraz staże: 65,2% (kobiety: 64,9%, mężczyźni: 66,2%). Najniższy wskaźnik efektywności zatrudnieniowej cechował zajęcia aktywizacyjne: 12,5% (kobiety: 12,3%, mężczyźni: 13,0%). Ranking efektywności zatrudnieniowej poszczególnych programów rynku pracy wygląda następująco:

dane w %

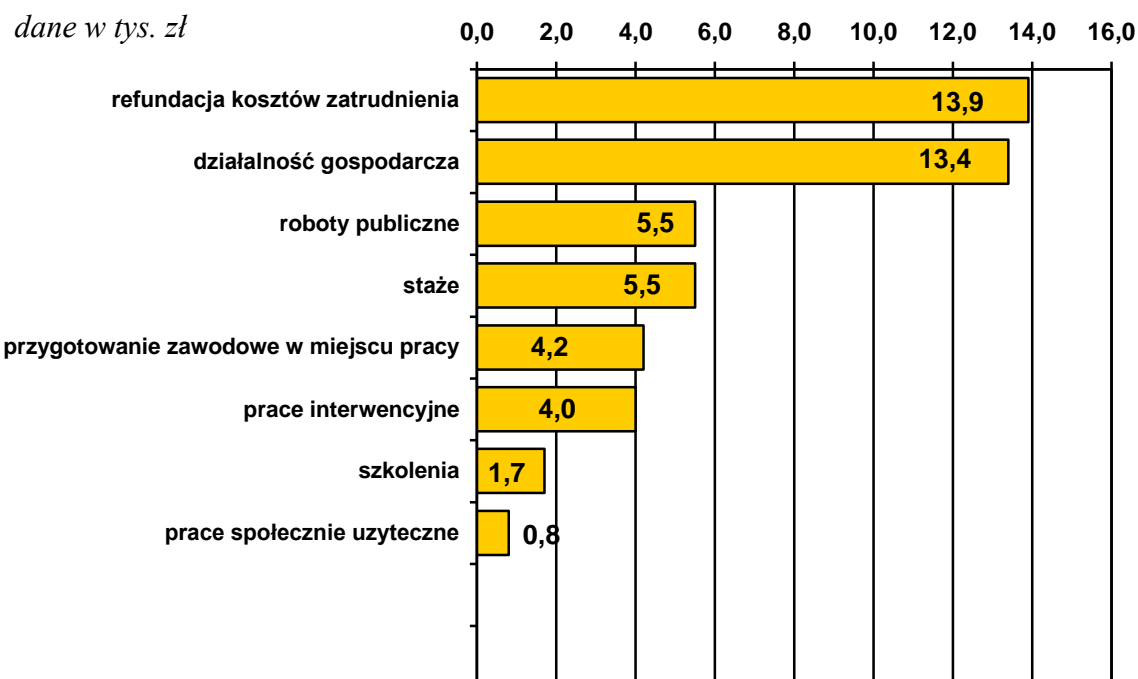
- Najniższy przeciętny koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu programu dotyczył prac społecznie użytecznych – 2,6 tys. zł, a najwyższy przygotowania zawodowego w miejscu pracy – 9,8 tys. zł. Pozostałe programy tzn. poradnictwo zawodowe, szkolenia w klubie pracy w zakresie aktywnego poszukiwania pracy i zajęcia aktywizacyjne są programami, które są realizowane przez urzędy pracy w ramach bieżącej działalności, bez ponoszenia dodatkowych kosztów, a działalność gospodarcza i refundacja kosztów zatrudnienia to programy, które z racji swojej specyfiki zakładają zatrudnienie od momentu ich rozpoczęcia przez osobę bezrobotną. Ranking przeciętnych kosztów uzyskania zatrudnienia po zakończeniu poszczególnych programów rynku pracy wygląda następująco:

dane w tys. zł

- Najwyższy przeciętny koszt programu na jedną osobę osiągnięto w ramach refundacji kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – 13,9 tys. zł, a najniższy w ramach

prac społecznie użytecznych – 0,8 tys. zł. Ranking przeciętnych kosztów poszczególnych programów rynku pracy przedstawia się następująco:

- Z danych wynika, że efektywność zatrudnieniowa nie jest wprost proporcjonalna ani do przeciętnych kosztów uzyskania zatrudnienia po zakończeniu programu ani do przeciętnych kosztów programu przypadających na jedną osobę, ponieważ np. prace interwencyjne, które miały najwyższą efektywność zatrudnieniową w województwie śląskim w 2008r. okazały się być programem, w którym ani koszt uzyskania zatrudnienia po zakończeniu programu ani przeciętny koszt przypadający na jedną osobę nie były wysokie (kształtowały się w dolnej części rankingu). Z kolei prace społecznie użyteczne, w których koszt uzyskania zatrudnienia i przeciętny koszt przypadający na jedną osobę były najniższe, charakteryzowały się przedostatnim miejscem w rankingu efektywności zatrudnieniowej. Jednak mimo tak dużych dysproporcji, między nakładami finansowymi ponoszonymi przez urzędy pracy na poszczególne programy a ich efektywnością zatrudnieniową, nie można rezygnować z realizacji z żadnego z tych programów. W większości przypadków powiatowe urzędy pracy działające w województwie śląskim realizowały wszystkie aktywne programy rynku pracy, tak więc bezrobotni w nich uczestniczący mieli możliwość wyboru tego programu, który im najbardziej odpowiadał oraz był najbardziej efektywny w stosunku do ich potrzeb i deficytów kwalifikacyjnych.
- Wśród poszczególnych kategorii bezrobotnych najbardziej popularne były następujące programy rynku pracy:

Kategorie osób bezrobotnych	Programy rynku pracy	Udział % w programie	Efektywność zatrudnieniowa w %
Kobiety	szkolenie z zakresu aktywnego poszukiwania pracy	91,0	47,5
Osoby do 25 roku życia	staże	92,4	65,8

Długotrwale bezrobotni	prace społecznie użyteczne	81,7	32,3
Kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia	prace społecznie użyteczne	18,6	27,2
Osoby powyżej 50 roku życia	roboty publiczne	40,3	61,2
Osoby bez kwalifikacji zawodowych	prace społecznie użyteczne	42,8	30,5
Osoby bez doświadczenia zawodowego	staże	81,2	61,6
Osoby bez wykształcenia średniego	prace społecznie użyteczne	86,3	31,8
Osoby samotnie wychowujące, co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia	prace społecznie użyteczne	16,5	30,9
Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	prace społecznie użyteczne	3,1	26,1
Niepełnosprawni	zajęcia aktywizacyjne	7,4	6,6
Osoby zamieszkałe na wsi	prace interwencyjne	31,0	84,8
Cudzoziemcy	szkolenia, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, roboty publiczne, szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, zajęcia aktywizacyjne	po 0,1 w każdym z wymienionych programów	100,0 – 17,9

Najbardziej jednorodnymi programami rynku pracy ze względu na kategorię ich uczestników były szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy zdominowane przez kobiety (91,0%), staże zdominowane przez osoby młode do 25 roku życia (92,4%) i osoby bez doświadczenia zawodowego (81,2%) oraz prace społecznie użyteczne, gdzie zdecydowaną większość stanowiły osoby bez wykształcenia średniego (86,3%). Popularność poszczególnych programów rynku pracy wśród w/w kategorii bezrobotnych nie zawsze przekładała się na wysoką efektywność zatrudnieniową danego programu właśnie w tej grupie. Dotyczy to szczególnie wskaźnika efektywności dla osób niepełnosprawnych wybierających zajęcia aktywizacyjne, który wyniósł 6,6% (12,5% dla wszystkich uczestników tego programu).

Opracowanie: Ilona Antoniewicz
Izabela Sommer